

КРУТИ ВІДЛУНЮЮТЬ У СЕРЦІ

**Парадокс доби:
могила Героїв
Крут — біля ву-
лиці “Січневого
повстання”**

29 січня, у 89-ту річницю бою під Крутами, Всеукраїнська Народна Рада “Захистимо Україну” організувала вшанування пам’яті Героїв Крут. Акції проведено на місці бою, біля станції Крути на Чернігівщині, де торік було відкрито Меморіал юним патріотам, а також на Аскольдовій могилі в Києві, де було поховано частину загиблих у бою.

У Києві після панахиди і покладання квітів на могилу юних героїв відбувся мітинг представників національно-демократичних сил. Вів його голова “Просвіти”, співголова Народної Ради “Захистимо Україну” Павло Мовчан. Серед виступаючих були голова Київської міської організації УНП Євген Жовтяк, секретар Спілки письменників України Анатолій Погрібний, голова секретаріату КУІН Георгій Філіпчук, голова Спілки офіцерів В’ячеслав Білус, поетеса Алена Пашко, народний артист України Григорій Булах, курсант військового ліцею ім. Івана Богуня Роман Давискиба. Гірким боєм прозвучали слова радника голови УНП Олесе Шевченка: “Яка ганьба, що вулиця, по якій ідуть до могили Героїв Крут, досі носить ім’я “Січневого повстання”.

Справді гірко. Адже це те саме повстання, спровоковане більшовиками у Києві в січні 1918-го, що, як ніх у серце, вдарило по шойно проголошеній Українській Народній Республіці. Заколот, що змусив уряд УНР терміново відкликати з-під Крут до Києва частину своїх військ. Не випадково один із пунктів резолюції, прийнятої учасниками мітингу, вимагав від міської влади столиці негайного перейменування цієї вулиці. І загалом резолюція мітингу досить гостра і водночас має державницький характер. Один із її пунктів — звернення до Конституційного Суду щодо скасування політреформи. Також учасники мітингу, звертаючись до Президента, парламенту й уряду, висловили серйозне занепокоєння механічним скороченням українських Збройних сил. Невже трагедія під Крутами нас так нічого і не навчила? Глибоку стурбованість висловлено у резолюції і щодо відсутності дієвої молодіжної політики у державі, результат чого — непрості соціальні, духовні проблеми у молодіжному середовищі. Мітинг також підтримав громадський рух киян за дострокові вибори міського голови.

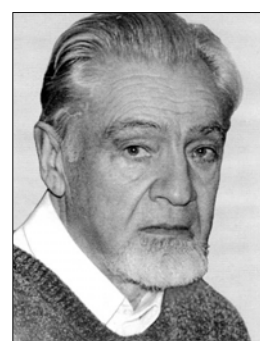
● **Петро АНТОНЕНКО**
Фото **Олександра ЛИТВИНЕНКА**

**Часи і
мораль**

Стор. 4—5

**Ангели і
сажа**

Стор. 6

**Національ-
на премія**

Стор. 11

**Сестра Либідь —
індійська принцеса**

Стор. 15

Добровільні пожертви “На Кобзареву
Церкву”: МБФ “Українська Родина”
Р/р № 26045200145101
в Подільській філії АКБ “Київ”,
МФО 320401 ЗКПО 21709106

УСЬОГО НА РАХУНКУ ТАРАСОВОЇ ЦЕРКВИ — 804 980 грн. 00 коп.

ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВАГИ

— *Пані Віро, що спонукало Вас і Ваших колег займатися культурно-освітньою діяльністю?*

— Справді, така діяльність — не основна функція газети. Можна було б займатися виключно інформаційною сферою і мати спокійніше життя. Але насамперед народно-ужиткове мистецтво — моя стихія, потреба душі. По-друге, — Чернівецька область сьогодні не має жодного музею чи якогось іншого закладу, де зосереджувалися б зразки буковинських старожитностей (тобто немає жодного офіційно діючого інституту, який би постійно і послідовно репрезентував народне мистецтво нашого краю через постійні різноманітні заходи і здійснював рекламу народних традицій, строїв і зразків народно-ужиткового мистецтва).

І третя причина, яка спонукала нас займатися презентацією старовини, — сьогодні вивозять за межі Буковини твори народно-прикладного, ужиткового мистецтва, старожитності. Нині буковинським національним одягом (сорочками, горботками, кептарями, а також тайстрами, рушниками, килимами, скатертинами) зацікавилися не тільки в західних областях України, а й за кордоном. Багато таких речей вивозять не лише до Львова, а й до Італії, Іспанії, де страшенно полюбують наше рукоділля, особливо вишивку. Нині з румунських районів нашої області масово вивозять національний одяг. До цих сіл із Румунії приїжджають мікроавтобуси, на яких можна побачити оголошення: “Збираємо старожитності”, — і до них люди несуть те (аби хоч якось заробити і вижити), що роками свято зберігалося в бабусиних скринях.

Багато буковинських речей народно-прикладного мистецтва опинилося в канадських приватних колекціях. Вивезене вже не повернеться на батьківщину. Фахівці стверджують, що в тих колекціях чимало раритетних зразків народно-прикладного мистецтва, скажімо, ще дохристиянських часів, вишитих гладдю золотими і срібними нитками, шовком, вулічкою на полотні з волокон льону й конопель. Бо відомо, що сьогодні льоногосподарства в нас практично не існує, а коноплі, які раніше росли на кожному городі, взагалі заборонено сіяти. Я ще пам’ятаю діляночки з коноплями на маминому обійсті. Пам’ятаю, як їх зрізали, замочували у Дністрі, дьоргали, прали конопляні ляльки, як вибілювали полотно. Але вже наші діти не знають, що це таке. Цим ніхто особливо й не переймається. Гадаю, що редакції наших ЗМІ мали б бути не тільки інформаційними шоу-холдингами, як це нині модно, і не займатися виключно зароблянням грошей із реклами, а бути духовним осередком, який формував би смаки українського суспільства. Інакше скарби наших прашурів загубляться і розпорошаться по світах.

— *Але ж тільки в нашій області є низка державних закладів культури: обласний краєзнавчий музей, художній і під відкритим небом, які покликані зберігати нашу духовну спадщину.*

— На жаль, у кожного з них свої обмежені функції. Вони, звичайно, можуть дозволити собі виставки, проведення народних свят раз або двічі на рік. А я бачу окремих, так би мовити, спеціалізований музей старовини як постійно діючу експозицію. Якщо в музеї під відкритим небом, наприклад, є старовинна хата, то вона має бути

“живою”, з майстер-класами. Скажімо, якщо в хаті стоїть ткацький верстат, то там має працювати ткаля, прости, у печі мають готувати їжу. На території музею під відкритим небом повинне вирувати сільське життя: сіють, жнуть, косять...

Сьогодні для державних музеїв проблемно придбати твори народно-прикладного мистецтва: килим, скриню, сорочку чи ужитковий інвентар, а не те що організувати таку наочну постійно діючу експозицію. Адже бюджетні кошти на це практично не виділяються. Тому експонати музеїв під відкритим небом можна оглянути лише зовні, але українська хата цікавіша зсередини. На жаль, такі музеї оживають лише під час проведення народно-фольклорних заходів або вмирають, як це трапилося в Чорткові, де через відсутність фінансування не функціонує музей Івана Миколайчука. А там, до речі, збережені зразки старожитностей Кіцманського району, які є наочним прикладом того, як жила сім’я, село, які були його традиції.

— *Яка роль освітянських закладів у тому, аби народно-прикладне мистецтво знали наші діти?*

— На зорі української незалежності з’явилася впевненість у тому, що ми не тільки відродимо наші народні традиції, повернемо забуті імена, а й розквітне все, що має стосунок до національної культури, народного мистецтва. Але минуло вже майже 16 років, а введене до шкільної програми народознавство

ВІРА КИТАЙГОРОДСЬКА: «ОНУКАМ ДІСТАНЕТЬСЯ У СПАДОК ВІРТУАЛЬНА УКРАЇНА»

“Буковинське віче” — чи не єдина в Чернівецькій області газета, яка популяризує народно-прикладне й ужиткове мистецтво. Нещодавно редакція спільно з фольклорно-етнографічним колективом “Калиновий голос” (керівник — Марічка Руснак) провела акцію: виставку-продаж буковинських старожитностей, мета якої — зібрати кошти для Магальянського дитячого будинку-інтернату. Про мету невластивої для ЗМІ діяльності розповідає головний редактор газети “Буковинське віче”, член Національної спілки письменників України, поетеса Віра КИТАЙГОРОДСЬКА.

нічим не стимулюється, швидше навпаки, із уроків воно перетворилося на спецкурс, як і релігієзнавство. До того ж, педагогічні плани роботи не зобов’язують учителів серйозно займатися популяризацією предмета. І природно, що вони не популяризуватимуть народних ремесел, вишивання сорочок, ткання килимів. Бо, по-перше, до наших шкіл прийшло нове молоде покоління вчителів, які самі цього не знають. А по-друге, нині величезна проблема в школах із учителями праці. Ця дисципліна, як правило, вільний урок. А даремно! Чому б, наприклад, у Чернівецькій, Івано-Франківській, Рівненській, Львівській, Волинській областях у школах не запровадити уроків вишивки, ткацтва, рукоділля з відповідними виставками, ярмарками, виданнями буклетів, тобто адекватним стимулюванням ремісничої праці.

— *Чи не замислювалися Ви над тим, що ми залишимо у спадок майбутнім поколінням українців?*

— Напевно, їм доведеться дивитися на свої родинні старожитності за кордоном, у тамтешніх му-

зеях. Скажімо, безцінні з історичного погляду пам’ятки з буковинських сіл Ошихліби та Шипинці сьогодні можна побачити лише у краєзнавчому музеї Відня. Виявляється, там розуміють, чого варті твори народних майстрів не тільки у грошовому еквіваленті, а й у духовному. Адже вони фіксують не тільки історію та культуру нашого народу, — вони мають астральне й генетичне значення. І кожен із нас має реальну можливість особисто в цьому переконаватися і відчути, як він буде почуватися, коли одягне сорочку, зіткану з конопляного полотна.

Із власного досвіду можу сказати, що в такій сорочці не тільки не холодно взимку і не спекотно влітку, — в ній виникає зовсім інший стан душі.

І не випадково нині вже є багато людей, які ходять селами і шукають рушник із конопляного полотна для лікування хворих суглобів чи попереку.

Коли ж говорити про наші вишивки, то в них закладено низку символів. Наприклад, із давніх-давен сорочка з деревом життя мала

бути в кожній сім’ї. Вона передавалася з покоління в покоління. На жаль, сьогодні залишилися лічені примірники таких сорочок. Як, зрештою, і рушників із конопляної пряжі. Ці речі вже стають в Україні раритетними. На Буковині ще є села (але переважно румунські), такі, як Красноільськ, Іванківці, а також українські — Ошихліби, Шипинці, Черногузи, де люди зберігають народні традиції, ремесла, старожитності й передають їх у спадок. Нещодавно у Красноільську в День села бачила, як дворічні діти з величезною гідністю ходили в народних строях. І це, безперечно, вселяє віру, що саме завдяки таким громадам, які є на Сторожинеччині, Кіцманщині, Путильщині, де діти з молоком матері вбирають любов до своєї родинної культури, зможемо зберегти багатонаціональне народно-прикладне мистецтво нашого краю. Проте виникає особлива тривога не лише за збереження, а й за відтворення народних ремесел, бо нічого немає вічного.

— *Що спричиняє таку ситуацію?*

— Нам і сьогодні соромно й прикро визнавати, що за радянських часів одне покоління ціною свого життя свято зберігало народні традиції, ремесла, старожитності, інше — його нищило. Влада десятиліттями нав’язувала свої стандарти, нові більшовицькі традиції, обряди й свята. Саме це й спричинило сьогодні величезну загрозу зникнення з теренів Буковини автентичних зразків одягу і предметів вжитку.

— *Що необхідно зробити, аби споконвічний зв’язок поколінь не перервався?*

— По-перше, має бути школа дослідників, яка займалася б цим професійно. Попри те, що є поодинокі фахівці, на жаль, такої школи ще не існує. По-друге, повинні бути постійно діючі експозиції, де виставлялися б твори народно-прикладного й ужиткового мистецтва. По-третє, необхідно видати спеціалізовані каталоги з детальним описом народних ремесел, старожитностей. Аби врятувати ситуацію, варто організувати майстер-класи у великих селах, де ще є майстрині, яким сьогодні вже за 70—80 років, але які навчали і передавали б своє ремесло.

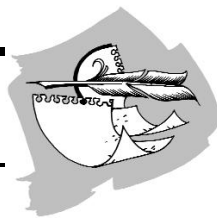
Оскільки про це сьогодні на державному рівні навіть не йдеться, нація стоїть на межі катастрофи. Ми швидкими темпами втрачаємо нашу духовну спадщину, а разом із нею зв’язок поколінь. Як наслідок, нашим нащадкам дістанеться у спадок віртуальна Україна. А моя дочка вже сьогодні відчуває себе білою вороною і ловить на собі скептичні погляди, коли одягає сорочку чи замість портфеля бере на заняття тайстру.

Ми дуже багато говоримо з різних трибун про збереження народних традицій, про національне і духовне відродження, про очищення душі й так званої карми. І ніколи не замислюємося над тим, що люди в селі споконвіку робили і роблять важку роботу. Але полотно сорочки, які вони носили, і до сьогодні біліші за сніг. Це говорить про естетичні смаки нашого народу та чистоту нації, а сучасну синтетичну з диму та нафти одіж — зась відбілити жодними “тайдами”.

— *На початку нашої розмови Ви сказали, що репрезентація народно-прикладного й ужиткового мистецтва — потреба Вашої душі. Чи маєте намір створити постійно діючу виставку? Про що мрієте?*

— Якби у мене було багато грошей, то я збрала б величезну колекцію й відкрила постійно діючий музей народно-прикладного та ужиткового мистецтва Буковини. А оскільки я можу щось придбати, зекономивши на обіді та тролейбусі, то намагаюся викупити для зразка бодай клаптик полотна, налавника, вишивки, аби залишити нашим дітям цю пам’ять віків, завдяки якій можна зберегти духовний зв’язок між поколіннями. Сьогодні при редакції нашої газети працює постійна виставка буковинських народних строїв. А я мрію про створення музею буковинського ткацтва. Рік тому підготувала каталог з унікальними зразками буковинського ткацтва. Але не знайшлося грошей у нашої обласної адміністрації, аби видати його. А нині знайти мецената в нашому краї, який би усвідомив, наскільки це важливо, складно. Тим часом у моєму селі Нагоряні, що на Кельменеччині, залишилася одна ткаля — моя мама. А ще недавно ткало все село.

● Спілкувалася
Марія ВИШНЕВСЬКА,
м. Чернівці

ПСИХОЛОГІЧНО-ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ

Здається, письменник живе в ньому з того дня, коли він уперше себе усвідомив. Наголошую: пердусім письменник, а вже потім — дипломований журналіст, багаторічний працівник “Перця”, організатор щорічних “Вишневих усмішок” у столичному Палаці “Україна”, громадянин з українською пропискою в серці, а не в паспорті, заслужений діяч мистецтв України, засновник легендарного “хутора Мозамбік”, з якого він надсилає світові свої сатиричні привіти й інвективи, і таке інше. Бо саме в письменницькому слові Євген Дудар щасливо знайшов своє істинне Боже призначення й у ньому ж, слові, витворив сам себе в усій повноті власного ества, власної Долі.

Його неможливо уявити ні слюсарем, ні диригентом, ні спортсменом, ні бухгалтером чи науковим працівником — хоча в кожній із названих “личин” він був би фахівцем неординарним. Тим більше неможливо уявити Дударя в кріслі директора заводу чи народного депутата. Те все — не його. Бо все заступило, ставши найголовнішою заповіддю життя, служіння Слову. І він служить йому — рідному і єдиному, а через нього й рідному українському родові, народові — самовіддано, безоглядно й по-доброму зятю.

Письменницький талант вимірюється й поціновується не літературними критиками, не кількістю літературних премій та іменних статей у довідниках і енциклопедіях: його мірилом завжди був і залишається читачий інтерес до сподіяного письменником. У цьому сенсі Євген Дудар — один із найуспішніших літераторів нашої доби. Його шалена популярність одних захоплює, других стимулює до творчого змагання, третіх змушує заздрісно шкребти потилицю, а в деякого викликає чорне роздратування й сверблячку до написання “дружніх” пасквілів. Проте нікого не лишає байдужим. Але найдивовижніше те, що ця популярність абсолютно не прилипає до сатирика, і хоч він і ходить нібито в її ореолі, однак його ество не сприймає, відштовхує її, як перо крижня — болотяну воду.

Дудар однаковий (точніше — природний і впізнаваний) у будь-якому товаристві: чи в гурті побратимів-письменників, чи серед людської веремі Сорочинського ярмарку, куди полюбає найждати майже шоліта, чи на сцені сільського клубу під час читання власних творів, чи на фестивалі народної пісні або відкритті виставки робіт когось із друзів-художників. Викінчений сатирик і гуморист, він ніколи не дозволить собі знічев’я “хохмити”, легковажно жонглювати словесами “задля підняття настрою”, і вже тим більше — підлаштовуватися під чиєсь дешеве зубокальство. Біля Дударя просто фізично відчувається силове поле його людської гідності, чесно заслуженого письменницького реноме, світла аура інтелігентності й лицарства. Як справжній (на щастя, зовсім не рафінований) інтелігент, він за натурою — чоловік неконфронтальний. Але як справжній (знову ж таки на щастя — не ресетровий і не “професійний”) патріот, він без вагань і завбачливого озирання може здетонувати емоційний вибух тоді, коли йдеться про зневажувану будь-ким честь і славу його Батьківщини — України. Вона для нього — найвища святість і доблесть.

Його творчий шлях, що зрештою привів до всеукраїнського визнання, легким аж ніяк не назвеш, бо йому якщо хтось і протегував у житті, то хіба тільки ангел-охоронець. І водночас на ньому не траплялося ні трагічних вибоїв, ні дра-

ІМ’Я, ЩО ПРОКАЗУЄ САМЕ ЗА СЕБЕ

матичних квієтів. Зате була одна посутня обставина: за часів панування тоталітарної системи, на які припав період становлення Дударя-письменника, гумористам доводилося реалізовувати своє натхнення на куценькому клаптику строго-дозволених тем і героїв (п’яний кум, злодійкуватий завфермою, непохмелений ЖЕКівський сантехнік, сварлива теща й таке інше). І багатьох це влаштовувало. Дудар же завжди й недовольно позиціонував себе як гострий, уїдливий, незручний і неручний, без тіні конформізму сатирик, та ще й з демонстративно підкресленим національним характером. Його норовлива Муза постійно вирізнялася передозуванням сатирично-критичної маси, а це вельми драгувало компартійних трубадурів “небачених досягнень радянського способу життя”, через те лаври, титули й почесті письменника “благополучно” обминали.

Думаю, тоді Дударю найбільше стали в пригоді дві риси, що генетично перейшли йому в спадок від багатьох поколінь: українська впертість і українська працьовитість. Постійно й неухильно, від книжки до книжки, тривав процес нарощування літературних м’язів. Один за одним читачів приходять його талановиті дітища — “Прошу слова”, “Сусіди не дримайте”, “Коза напрокат”, “Сеанс гіпнозу”, “Профілактика совісті”, “Шедевр за вуаллю”, “Дон-Жуан у спідниці”, “Штани з Гондурасу”, “Хунта діє”... (цим перелік видань далеко не вичерпується). Виробляється індивідуальна стильова манера письма — суто Дударівська, ні на чию не схожа й органічна тільки для цього автора. Він уникає розлогих описів, довгезних діалогів, банального розжовування “моралі” твору, менторської пози “розумного” письменника щодо читача, якому треба все тлумачити й нав’язувати власну мораль. Письмо Дударя — лаконічне, лапідарне, зримо виразне й точне. Кілька коротких речень (часом навіть з одного слова), кілька фраз — і постає ціла картина, всебічний портрет героя чи вимальовується ситуація у всій повноті обставин і мотивацій авторської думки.

Ось як у “Здрасте!”:

*Йду по вулиці. Дихаю весною.
Впиваюся тихим надвечір’ям. І
прагну чогось такого, що сам не
знаю якого.*

*Раптом іде. Богиня — не богиня.
Ангел — не ангел. Диво двадцятого
віку.*

*Пришвартовуюсь. Намагаюся не
відставати. Бо, може, якраз моя
доля чеє.*

*— Дівчино, ви любите квіти?
— Що таке?
— Квіти любите?
— Здрасте!
— Здрасте! Так любите?
— Що таке?
— Квіти.
— Здрасте!..*

Гумор і сатира Євгена Дударя — завжди конкретні: як у шойно наведеному уривку з гуморески, де об’єктом дослідження є людська обмеженість, безкультур’я в поєднанні з агресивністю, бездуховність і атрофія почуття національної гідності.

Феномен комічного у цього письменника ніколи не був самоціллю, з’являючись до читача виключно в обрамленні думки. Через те у Дударя практично немає творів, тексти яких можна поверхово пробігти самими очима або читати знічужу десь у транспорті, аби згяти час. Комічна ситуація для нього як обов’язковий атрибут жанрової специфіки — то своєрідна наживка, на яку має “клонути” читач, а вже далі сатирик непомітно, але послідовно й неухильно введе його на орбіту своїх розмислів, болінь, терзань на теми невлаштованості нашого світу, життя-буття кожного з нас зокрема і країни та громади загалом. Сатира Дударя — гостропроблемна й через те постійно затребувана на всіх рівнях суспільної свідомості. Це суто Дударівська сатира, де напролюд органічно поєднано зміст і форму, де ідейна суть не “нависає” по-диктаторському над “темою”, а формується насамперед на ґрунті художницького, мистецького осмислення дійсності засобами слова, можливості якого — справді безмежні для того, хто має до нього небайдужий слух. Творчий досвід Євгена Михайловича нас у цьому переконує сповна.

Дудар-сатирик конкретний у називанні численних явищ і фактів “ненормальності” українського сьогодення, і в цьому він — безкомпромісний і безжалісний навіть до самого себе (прочитайте бодай його “Автопортрет з натури”). Так само конкретний він і в адресуванні своїх громадянських претензій до реальних постатей нашого політикуму — від президентів, спі-

керів та голів уряду до “свинарки Астрадащенко з хутора Мозамбік”. І такими ж конкретними (хоча й вигаданими) постають його герої — мешканці згаданого “хутора” Ваня Молдаван, Вітя Царапкін, Ізя Чачкес, дід Тимоха, баба Улья... Здається, до Дударя в українській гумористичній ніхто не додумався населяти твори короткого жанру постійними персонажами. Завдяки цьому письменник досягає цілковитої виразності зображуваного, робить його зримим, зрозумілим і близьким для читача. Породжені уявою автора картини й епізоди “хутірського” життя набувають всеукраїнського, державного масштабу, а відтак достояють до узагальнень на рівні свідомості всього суспільства.

На моє переконання, Євген Дудар — найсерйозніший український гуморист. І в тому сенсі, що він найсолідніше і найглибше “копає” й докопується до суті порушеної, далекої від дріб’язковості, проблематики. А ще й у тому, що коли читати його твори, зумисне пропускаючи в них “смішне”, то можна хіба уявити, якої напруги й інтенсивності тривала робота думки й душі письменника під час творчого процесу, який огром життєвого матеріалу впродовж років робить він об’єктом свого письменницького дослідження. Ідеться про художницьке й громадянське осмислення цілих епох, та ще й яке осмислення, на яких почуттєвих регістрах, із виходом на які теми й узагальнення!

Хто хоче в цьому перекопати, тих відсилаю до двотомника творів Євгена Дударя “Галерея чудотворців”, зовсім безбездіставно висунутого Київською письменницькою організацією на здобуття Національної премії ім. Тараса Шевченка.

Сьогодні чути багато нарікань на те, що в сучасній українській літературі надто мало письменників і творів, до яких можна вжити визначення “явище”. Опонуючи нарікальникам, без вагань протиставлю їм як переконливий аргумент їхньої помилковості творчий доробок та саме ім’я Євгена Дударя. Бо хіба ж вони не справжнє явище нашого красного письменства та його проєкції на суспільну думку, етику, мораль, їхнього благотворного впливу на духовне здоров’я української громади! Це ім’я нині широко відоме в усій Україні, його знають у містах і селах, на сході й заході, у столиці й “глибинці”, ним захоплюються і ждуть його слова в новій книжці чи промовленого самим сатириком зі сцени, телеекрана, радіоприймача. Дудар уже давно популярний не менше, ніж був свого часу артист Андрій Сова, а нині — всенародний улюбленець Анатолій Паламаренко. Але якщо натхненником їхньої артистичної Музи є текст, так би мовити, чужий, то Дудар читає власні твори. І прекрасно читає! Бо воно — вистраждане, пропущене через небайдуже серце, сто разів передумане й переболене, до всього ж — рідне, українське, а найголовніше — високомайстерне й талановите.

Євген Дудар — це ім’я, що не потребує додаткових особливих характеристик; воно самодостатнє, воно промовляє саме за себе і посідає своє законне, помітне місце в гурті сучасної національної еліти. Воно несе людину й державотворчу енергетику, ще раз потверджуючи ту істину, що найперше було Слово. І не біймося у контексті цієї біблейської метафори згадувати також і письменника. Тим більше — коли він справжній.

Віктор БАРАНОВ

СУБ’ЄКТИВНИЙ ВИБІР

СПРОБА ПРОГНОЗУ

Власне, це не рецензія, а швидше відгук моєї скромної суб’єктивної персони на антологію “Сто молодих поетів України”. Але спочатку дешифрую фактаж, себто: що, де, коли...

Книжка є підсумком поетичного інтернет-конкурсу, ініційованого Одеським земляцтвом у Києві. У мистецькому заході взяли участь 1112 осіб з усієї України, з яких, за умовами конкурсу, відібрали 100. У передмові маємо уточнення: “90 поетів-початківців і 10 хоч і молодих, але вже відомих майстрів поетичного слова”. Цікаве уточнення... Ще до нього повернемося...

Ініціатори конкурсу вважають, що видання “є не стільки фотокарткою якоїсь вершини, скільки путівником до неї...” Іншими словами, це своєрідна спроба прогнозу: яку форму і зміст матиме українська поезія завтра...

Так вважають ініціатори й видавці антології. А що думає-гадає моя скромна суб’єктивна персона?

Якщо посылитися на статистику від організаторів і видавців, то в майбутньому наша поезія на 32 % буде російською. Саме стільки відсотків поетів-початківців прислали свої твори... доробки, досягнення, спроби пера...etc. Хоч убийте, для мене загадка, чому російськомовну поезію громадян України слід вважати українською... Тільки не подумайте, що я там якийсь “шовініст”. Навпаки, я за братерство й рівноправність. Толеруючи славнозвісну мовну хартію, пропоную інший проєкт інтернет-антології. Чому б не представити широко і масштабно все багатоголосся у нашій країні? Російська поезія в такому конкурсі посіла б почесне місце. Хоч моя скромна суб’єктивна персона за гуманізм і рівні права всіх нацменшин.

Я не оракул, аби передбачити літературне майбутнє... Тримаючи поетичне зап’ястя, слухати пульс, на-гора видавати діагноз... Я можу тільки підтвердити, що серед початківців є справді талановиті. Молоді і “р’яні”. Я за те, щоб вони не затерлися в цій чи іншій антології. Я за те, щоб вони реалізували свій хист.

Мій суб’єктивний вибір упав на уривок з “Осіннього Ра” Ярослава Гадзінського:

*Ті кострубаті дошки осілих
парканів,
Мов застуджені голосові
зв’язки у горлі.
Я відчуваю в трепеті кленів
церковні бані,
На рушнику лугів — згарищ
чорні зорі.
Так, я вчасно сказав тобі таку
таємницю,
Що залишається крім
мовчазних губ?
Бетонні колеса криниць
у твоїй колісниці
Зринають на бездоріжжя
веселю кризь ґрунт.*

І насамкінець про “цікаве уточнення”. В інтернет-конкурсі крім поетів-початківців, які тільки-тільки “прокльовуються” кризь ґрунт і культивовані плантації “майстрів поетичного слова”, взяли участь і відомі митці. Найпопулярніші з них уже видали зо п’ять поетичних добірок. Як мінімум... Шановні пані і панове Андрусак, Дністровий, Кіановська! Ви самі мимоволі записались у так зване “старше покоління”! Так жадібно змагатися з молодими за поетичний простір... Ай-я-яй...

Уляна ГЛІБЧУК

АНГЕЛИ І САЖА

У статистичному щорічнику, який тримаю в руках, рубрика “Зайнятість населення” посідає 17-ту позицію із 25-ти. Підозрюю, що в аналогічному виданні десть у Німеччині чи в США матеріал про зайнятість (а отже, про безробіття) входить у першу п'ятірку. А в ньому особливої уваги шановні статистици надають проблемі молодих: “перше робоче місце” — головний біль і для тих, хто його шукає, і для урядовців і політиків; згадаймо не-давні потужні демонстрації французької молоді, незадоволеної новим законом про перший найм, який дозволяв роботодавцеві звільнити тих, хто його не влаштує, без пояснення причин (а отже, й без компенсації). У ринкову систему з її конкурентними — жорсткими — засадами (освіти, розуму, працездатності й працелюбності) молода людина мусить “врости”; ті, що відбувають робочий час у розмовах про футбол чи про моди, нікому не потрібні навіть за умов, що їм можна призначити жебрацьку зарплатню. Ми, Україна, сьогодні мордуємося посередині між “совковими” стандартами поведінки й модерними прагненнями щодо “задоволення зростаючих потреб народу”; не диво, що є так багато охочих вирішити цей конфлікт у найпростіший спосіб — укрести (в сусіді чи в держави).

АНГЕЛИ

Табл. 1 дозволить нам познайомитися з деякими засадничими

ків). Якщо ж ідеться про молодь (15—29 років), то із загальної кількості тих, що працюють чи шукають роботу, на неї припадає 13,5+12,6=26,1 % (24,1 % серед жінок і 28,1 % серед чоловіків). Багато це чи мало? Зорієнтуємося, обговорюючи подальші матеріали в табл. 1.

Перейдемо до тих, кого економісти називають **зайнятими**; їхню кількість визначають за матеріалами щомісячного вибіркового обстеження домогосподарств, оскільки іншого шляху для відслідкування плинної ситуації “знайшов роботу—працюю—звільнився—шукаю—знайшов (чи не знайшов)” немає. Виходячи з цього, зайнятіми вважаються особи 15—70 років, які: а) упродовж обстежуваного тижня працювали хоча б 1 годину за грошову чи натуральну винагороду, індивідуально (самостійно), в окремих громадян або на власному (сімейному) підприємстві; б) працювали безкоштовно з метою реалізації продукції, виробленої в селянському домогосподарстві (сімейному бізнесі); в) особи, які мали робоче місце, але не працювали впродовж періоду обстеження з незалежних від них причин (наприклад, хвороба і лікарняний листок). Якщо комусь із вас такі статистичні хитрощі здаються трохи нудними, це свідчить про те, що — хвалити Бога — маєте хорошу роботу. Але не всім щастить... зайнятими у нас є трохи більше 20 млн.; це вони, кажучи спрощено, годують і себе, і тих 27 млн.

Фото з архіву “СП”

25—29 років: 68,1 % жінок та 81,4 % чоловіків є зайнятими. Во-чевидь, ця тенденція має віддзеркалитися і в показниках безробіття.

За методологією МОП, **безробітними** вважаються особи віком 15—70 років (зареєстровані чи незареєстровані в державній службі зайнятості), які відповідають трьом умовам водночас: не мають роботи (прибуткового заняття); протя-

стають періодом працевлаштування, а далі знову починається кар’єрна “вібрація”. Якщо вести розрахунок на кількість людей відповідного віку, то **кожний шостий** серед наймолодших не має роботи (нагадаю — йдеться про тих, хто її шукає). Отже, проблема першого робочого місця не обминула й України; не можна сказати, що в нас про це взагалі мовчать, але посадовці й політики не дуже цим переймаються. Як і проблемою безробіття взагалі. Вважається, що в цьому сенсі Україна більш-менш благополучна: рівень безробіття не перевищує 9 %, а серед його причин домінує звільнення за власним бажанням: 38 % тих, що шукають роботу, з попередньої звільнилися за власним бажанням. Щоправда, на додаток до цих 38 % є ще 20 % тих, що “попередньої” не мали; йдеться про випускників загальноосвітніх вищих навчальних закладів і демобілізованих зі строкової служби.

САЖА

Безробіття й кримінал, а відтак табл. 1 і табл. 2, є різними віддзеркаленнями споріднених суспільних тенденцій. Сьогодні можемо почути докори на адресу молодих, які зводяться до трьох позицій: “вони” не хочуть працювати; схильні до порушень моралі; порушують закон. Звісно, кажуть, не всі, є й такі, що... але ж куди ми котимось? “То не ангели, що в сажі”, — говорила колись моя бабуся про людей трохи сумнівної репутації — не те, щоб однозначних “чортів”, але ж “замурзаних”. Що сказати? Кожне

суспільство має таку молодь, на яку заслуговує. Як додаток до табл. 2, можна зауважити, що на людей віком до 30 років припадає 70 % злочинів проти громадського порядку й моральності, 66 % крадіжок і грабунків, 65 % зґвалтувань, 50 % злочинів проти волі, честі та гідності людини.

Не маю бажання бути адвокатом молодих мерзотників лише тому, що вони молоді. Але пам’ятаймо, що в певному сенсі молодим сьогодні важче визначитися щодо свого місця на світі, ніж їхнім батькам: країна хитається під ногами, а твердого життєвого досвіду в них немає. Навчити й дати роботу — це водночас і найменше, і найбільше, що держава мусить зробити для молодих. І не треба хвалитися робочими місцями “взагалі”. У дворі мого будинку, в одному місці, кілька разів на рік напівсонні хлопці викопують і закопують величезну траншею; зранку воруються, а тоді довго обідають (власне, закушують) і куняють. За статистикою вони “зайняті”...

Горацій, який творив незадовго до народження Христа, бідкався в зверненні “До римлян” (переклад М. Зерова):

*Усе злочинний вік споганив:
шлюб, сім’ю...
Посіяв всюди він мерзоту
і трутизну,
І горя чорну течію
Наслав на місто і на всю отчизну.
Яке ж безчестя нам приніс
злочинний час!
Пора прийшла... Батьків святе
насліддя
Ми змарнували, — а по нас
Настане ще мерзотніше поріддя...*

Кепсько було в Римі, коли вмирала імперія, але ж які дива творилися там в епохи нового розквіту! Паскудно було в більшовицькій державі, коли М. Зеров перекладав Горація (робив це в Києві й на Соловках); видихаємо те паскудство ще й сьогодні, але сажі не вічна. Мусимо виходити з того, що нам, старшим, діти й онуки потрібні більше, ніж ми їм: вони — наше майбутнє, ми — їхнє минуле.

● **Володимир ВОЙТЕНКО**, професор

Таблиця 1. Економічна активність населення (розподіл за статтю та віковими групами), 2005 р.

	Всього у віці 15—70 років, тис.	Відсотків за віковими групами			
		15—24	25—29	30—39	40 і старші
АКТИВНЕ НАСЕЛЕННЯ	22202,4	13,5	12,6	24,7	49,2
жінки	10912,0	12,4	11,7	24,5	51,4
чоловіки	11290,4	14,6	13,5	25,0	46,9
ЗАЙНЯТІ	20295,7	12,5	12,5	24,8	50,2
жінки	10006,9	11,5	11,6	24,4	52,5
чоловіки	10288,8	13,5	13,5	25,1	47,9
БЕЗРОБІТНІ	1906,7	24,7	13,6	24,2	37,5
жінки	905,1	23,1	13,6	24,9	38,4
чоловіки	1001,6	26,2	13,7	23,5	36,6

поняттями, якими оперує світова економіка, коли йдеться про трудові ресурси та їхнє використання. Провідним методологічним центром щодо цих питань є Міжнародна Організація Праці (МОП), авторитет якої в цій царині такий само незаперечний, як, скажімо, у Світової Організації Торгівлі (СОТ) чи Всесвітньої Організації Охорони Здоров’я (ВООЗ) у їхніх сферах діяльності. Отже, **економічно активне населення** — це людиність обох статей віком 15—70 років, яка забезпечує виробництво товарів і послуг і пропозицію робочої сили. Економічно неактивне населення (людність поза робочою силою) — особи, які не можуть бути класифіковані як “зайняті” або “безробітні”. До цієї категорії належать учні та студенти, пенсіонери, інваліди, ті, що зайняті в домашньому господарстві, доглядають дітей чи хворих, особи, які зневірилися знайти роботу, ті, що не мають потреби у працевлаштуванні (багатії чи “бомжі”). Ось і виходить, що з 47 млн. населення України економічно активними є лише 22,2 млн. (10,9 млн. жінок + 11,3 млн. чолові-

ків). Якщо ж ідеться про молодь (15—29 років), то із загальної кількості тих, що працюють чи шукають роботу, на неї припадає 23,1 % (жінок) і 27,0 % (чоловіків) тих, хто працює, — відповідно 2,3 млн. і 2,8 млн. Зауважу, що після 40 років частка чоловіків і серед економічно активного населення, і серед тих, що працюють, майже на 5 % менша, ніж частка жінок (за демографічними критеріями це багато; особливо коли взяти до уваги, що на пенсію Адам має право на 5 років пізніше, ніж Єва). Куди поділися ці годувальники? Кожен у свій спосіб “вийшов у тираж”: стали “ранніми” пенсіонерами (шкідливе виробництво), каліками, бомжами, спилилися чи сидять за ґратами — це в кращому випадку, бо в гіршому просто вмерли.

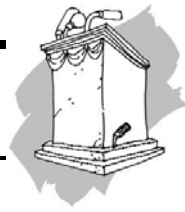
Поглянемо на ситуацію з іншого боку. Якою є частка молоді в перерахунку не на загальну кількість тих, що працюють, а в перерахунку на кількість тих, що мають молодий вік? Закономірність цікава: роботу мають лише 33,9 % людей у віці 15—24 роки (31,3 % жінок та 36,3 % чоловіків), але цей показник різко зростає в наступній віковій групі

гом останніх 4 тижнів шукали роботу (або намагалися організувати власну справу); готові приступити до роботи впродовж найближчих двох тижнів (тобто не мають перепон для працевлаштування, зумовлених, наприклад, станом здоров’я, сімейними обставинами тощо). Таких людей маємо близько 2 млн. — по одному мільйону чоловіків і жінок. Але! Серед усіх безробітних на наймолодшу групу 15—24 років припадає майже чверть (табл. 1); наступних п’ять років

Таблиця 2. Розподіл засуджених за вироками судів, що набрали чинності

	1985	2005
ВСЬОГО ЗАСУДЖЕНИХ, тис.	173,9	204,8
У віці, років (%)		
14—17	6,9	10,6
18—24	22,9	28,5
25—29	18,1	17,0
30 і старші	52,1	43,9

Примітка. Із загальної кількості засуджених особи у працездатному віці, які не працювали і не навчалися, складали в 1985 р. 23,4 %, у 2005 р. — 56,9 % (!)

ХРОНОГРАФ

Рубрику веде доктор
історичних наук, професор
Юрій ШАПОВАЛ

ПРО ПАТРІАРХА
ТА АНАФЕМУ

Сьогодні розповідь про одну з найтрагічніших фігур ХХ століття. У лютому 1918 року Патріарх Тихон виголосив анафему радянській владі.

Ось що, зокрема, він виголосив: “Опомнитесь, безумцы, прекратите ваши кровавые расправы. Ведь то, что творите вы, не только жестокое дело, это — поистине дело сатанинского, за которое подложите вы огню геенскому в жизни будущей — загробной и страшному проклятию потомства в жизни настоящей — земной”.

Звісно, це крок мужньої людини, адже наважитися відкрито виступити проти режиму, що утверджував себе (до того ж успішно) за допомогою заліза й крові, міг лише діяч, який зробив свій вибір.

Хто ж такий патріарх Тихон? Його справжнє ім'я Василь Іванович

Белавін (чи Беллавін) і народився він у січні 1865 року на Псковщині. Один із сучасників згадував, що з дитинства “Тихон был очень добродушным, кротким и богобоязненным без лукавства и святости”.

У 1891 році він прийняв ім'я Тихона, а ще через шість років став єпископом Люблінським, наймолодшим із російських архієреїв. Сім років він був в Америці. Та є ще одна цікава й маловідома деталь його біографії: в 1907-му його призначили єпископом Ярославським і водночас він очолив Ярославське відділення чорносотенного монархічного “Союзу русского народа”. Конфліктував із Ярославським губернатором, який урешті-решт добився переведення Тихона. У 1916 р. він був учасником наради монархістів, яка розробляла заходи боротьби проти Прогресивного блоку.

Після Лютневої революції 1917 року Тихон позбувся місця в старому, як його називали, “распутинському”, Священному синоді. В червні 1917-го його обрали архієпископом Московським і Коломенським, а в жовтні Священний Собор Православної Російської Церкви відновив патріаршество в Росії. 21 листопада Тихон був зведений на патріарший престол в Успенському соборі в Кремлі. У своїй промові він закликав вірних боротися за віру, захищати Церкву, підкреслював, що Церква повинна бути поза політикою та протистояти майбутнім гонінням на релігію “мечом віри”, а не зброєю.

Тихон виступив проти відокремлення Церкви від держави та підписання більшовиками Брестського миру. Ну а потім була анафема більшовикам.

Проте, здається, Тихон не зрозумів, із ким має справу. Вже з грудня 1918 р. він жив під домашнім арештом. На його власному подвір'ї за ним пильнували три червоноармійці. Коли на початку 1920 років лютував голод, Тихон дозволив жертвувати на потреби голодуючим цінні церковні предмети. Проте більшовицька влада вирішила забрати всі церковні цінності. Над тими церковниками, які чинили спротив, влаштували гучний політичний процес, на якому патріарх виступав головним свідком.

Його знов узяли під домашній арешт. Потім більшовики через трьох священників примусили його зректися престолу. Що він і зробив. Та це було не все. Тепер більшовики вимагали від нього публічного каяття. В червні 1923-го Тихона звільняють з-під арешту, а в газетах з'являються його “покаянні” листи. В 1924-му карну справу на Тихона припинили, але в Донському монастирі на нього було здійснено замах. Він вижив, але, здається, краще було б померти. Він піде з життя в 1925-му, а більшовики розповсюдять нібито його заповіт, у якому він однозначно закликає до підтримки більшовицької влади.

Така історія з анафемою та з патріархом. У 1988 році Російська Православна Церква канонізувала патріарха Тихона.

СУД

У понеділок Апеляційний суд Києва розглянув апеляцію мешканця міста Володимира Богайчука з приводу його позову до міського голови столиці Л. Черновецького. Позов перед цим розглядав Шевченківський районний суд міста і не задовольнив його. Тому позивач оскаржив рішення райсуду у вищій інстанції.

Позов резонансний тим, що Володимир Богайчук як громадянин, як мешканець міста заявив про порушення своїх громадянських прав, образу його честі й гідності з боку міського голови тим фактом, що Черновецький не послугується при виконанні службових обов'язків державною мовою. Суд, звичайно, не міг заперечити, що міський голова справді використовує на службі здебільшого недержавну російську мову. А ось визнати, що це ображає честь і гідність рядового громадянина міста, ну ніяк не зміг. Позивач, мовляв, не надав доказів того, що його гідність справді ображено. А відповідь дає через свого представника нама-

КОМЕНТАР

— Іване Олександровичу, як розцінити подолання вето Президента на Закон про Кабмін і прийняття цього закону?

— Це спроба підмінити широку політичну палітру в країні двопартійною. Зараз є кілька основних сил у політичному спектрі: “Регіони”, БЮТ, “Наша Україна”, національно-демократичні партії, ліві — комуністи й соціалісти. Тепер ідеться про побудову якоїсь двопартійної системи. Будувати її не можна без звуження демократії в Україні. Це викликає тривогу. Саме з таких позицій ми оцінюємо не лише закон про Кабмін, а й проголосовані тоді ж у першому читанні закони про опозицію і про імперативні мандати для депутатів місцевих рад.

Закон про Кабмін лише посилює конфронтацію між гілками влади. Це руйнує не лише Ющенка як впливову політичну фігуру, а й сам інститут президентства. Багато повноважень від Президента

ДЕРЖАВНА МОВА НЕ ДЛЯ
ПОСАДОВЦЯ ДЕРЖАВИ?

гався довести, що юридично він правий. Немає, мовляв, такого закону, який би зобов'язував мера міста на роботі послугуватися лише державною мовою.

Звичайно, Володимир Богайчук не міг погодитися з таким вердиктом. Тому в апеляційній скарзі послався не лише на статтю 10 Конституції України, а й на нормативні акти, в тому числі міжнародні, що діють в Україні. Зокрема Рамкова конвенція про захист національних меншин, на яку люблять посилалися прихильники недержавної мови, чітко вказує: “Будь-яка особа, що належить до національної меншини, поважає національне законодавство та права інших осіб, зокрема, тих, що складають більшість населення або належать до іншої національної меншини”. Ось Володимир Богайчук і вимагає поважати його законне право чути офіційне мовлення службовців держави його рідною,

до того ж державною мовою. А порушення цього права і вважає образою своєї честі й гідності.

Здавалося б, чітко і ясно. Але, мабуть, не випадково засідання суду проходило під акомпанемент скандування під його вікнами пікету представників національно-демократичних сил. Серед цього скандування була й ганьба на адресу тих, хто не поважає державної мови, і фраза “Чесний суд!” як заохочення до справді чесного правосуддя. Останнє не допомогло. Десятихвилинне слухання, кількахвилинна нарада суду і його вердикт: у задоволенні апеляції відмовити, рішення Шевченківського райсуду залишити в силі. На оскарження у вищому судовому органі — один місяць. Це рішення суду зустріли вигуками “Ганьба!” вже ті нечисленні громадяни, які зібралися в залі засідання. А потім продублював на тротуарі пікет. Буде новий суд?

«ПАКЕТНА» ДВОПАРТІЙНІСТЬ, ПРИРУЧЕНА
ОПОЗИЦІЯ І КРІПАКИ-ДЕПУТАТИ

Іван ЗАЄЦЬ, перший заступник голови УНП, депутат Верховної Ради
4-х скликать коментує “пакетне” голосування в парламенті 12 січня.

та й від Верховної Ради забираються і передаються Кабінету Міністрів і Прем'єру всупереч Конституції. Тобто це руйнація механізму стримувань і противаг.

— А закон про опозицію? Адже його прийняття чекали давно?

— Але не в такому варіанті. У опозиції два основні завдання: критикувати владу за її промахи і напрацьовувати альтернативний до владного курс розвитку держави. Щоб цього добитися, опозиція має працювати з усіма громадянами в широкому політичному полі. А цей закон ставить опозицію в дуже вузький коридор, обтяжує її великою кількістю владних крісел і по суті, перетворює на шматочок влади. Це тінь влади, її

продовження. До того ж цей закон закріплює монополію на опозицію за якоюсь політичною силою, в даному випадку йдеться про БЮТ. Це знов-таки руйнує можливість створити справжній широкий фронт опозиції.

— А тепер — щодо закону про імперативний мандат для депутатів місцевих рад. Він продиктований начебто логічним бажанням припинити мірацію депутатів, перебігання їх з одної партії і фракції до іншої?

— Він, по суті, перетворює партії на закриті ордени, на зразок ордену хрестоносців чи якогось іншого. Депутата ставлять у залежність не так від виборця, як від керівних органів партії. На підставі цього закону депутата можна

позбавити мандата не лише в разі невиходження до відповідної партійної фракції чи виходу з неї. Запроваджено взагалі дивну норму: депутат може бути позбавлений мандата, як сказано в законі, й “на інших підставах”. Яких “інших” — встановлює сама партія (чи блок), їхні керівні органи. Виходить, якщо депутат не зняв шапки перед партійним начальником, завтра він уже не буде депутатом? Причому його позбавить мандата керівництво партії аж у Києві.

Натомість знімається відповідальність керівництва партії за свій виборчий список. Купили під вибори у свій список за великі гроші депутатів, які потім кидають партію, фракцію, а партія начебто й ні до чого.

ЩОДЕННИК

Люстраційні процеси в Польщі, Прибалтиці знову поставили перед нашим суспільством запитання: коли ж у нас почнеться справжнє очищення від комуністичної скверни? Нагадаю, що в Польщі через співпрацю, навіть доволі помірну, з колишнім комуністичним режимом і його спецслужбами позбувся високої посади навіть один з ієрархів церкви. Ще свіжіший скандал — викриття корупційних діянь одного з наближених лєгвардного Леха Валенси. Так і хочеться сказати, одного з “любих друзів” колишнього президента. І цьому другові марно розраховувати на підтримку свого колишнього шефа. Який, як і нинішній президент країни, однозначно заявив, що очищення, люстрація повинні стосуватися всіх. А в тихій скромній Естонії прийняли закон про кримінальну відповідальність за поширення і використання символіки колишнього окупаційного режиму СРСР, у тому числі й п'ятикутної зірки з серпом і молотом.

Схоже, люстрація, тобто заборона займати державні посади колишнім функціонерам компартії і спецслужб, нам поки що не загрожує. Але не видно на суспільному обрії й набагато простішої і водночас набагато нагальнішої речі. Мається на увазі суд над комуністичним режимом. Бодай хоча б громадський. Зійшли на ніч легворювані свого часу, на зорі незалежності, якісь громадські комітети з проведення такого суду “Нюрнберг-2”. Вичах запал щодо цього в розпорощених національно-демократичних сил, окрім хіба що крайніх радикалів. Чому?

Іноді таке враження, що дехто й сам остерігається, щоб не потрапити під люстрацію чи бодай під такий громадський суд. Зрозуміти можна. Але й розв'язати ці побоювання теж можна й треба. Врешті, здається, що Свєрстюк свого часу слушно сказав, що всі ми перебували в зоні, одні по той бік ґрат, інші — по інший. І “вийшли ми всі із народу”, отого самого, єдиного, совєцького. З усіма ознаками того народу і тієї зони. Але якось же треба жити далі.

Свіжого хмизу в цю гарячу тему підкинув щойно факт публікації в Канаді знайденого торік чергового шмату архівів УПА. Причому, її спецслужб. Тобто, йдеться про боротьбу повстанців із

ОЧИЩЕННЯ

внутрішнім ворогом, зрадниками, провокаторами, агентами московського комуністичного режиму. Директор одного з обласних держархівів бідається по телебаченню: чи не поспішили канадські українці з цією публікацією? Мовляв, там же прямим текстом названо імена і жертв, і зрадників. А в тих, і в інших — живі діти, онуки. Це на що натякає пан директор? Невже не можна буде обійтися без якоїсь кривавої вендети між нащадками? Невже діти й онуки мають відповідати за предків? Ще й братися за ножі?

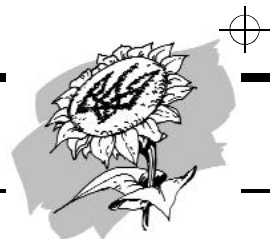
А потреба і можливість суду над тоталітарним режимом справді реальні. Особливо зі створенням Інституту національної пам'яті. До речі, не лише громад-

ського, а й за участю Української держави. Зміг же наш парламент хоч на 16-му році Незалежності (позаду парламентів багатьох інших країн) визнати голодомор в Україні геноцидом. Але якщо геноцид, тобто цілеспрямоване винищення народу, то мають відповідати його організатори. Встановити організатора неважко, навіть юридично. Добре відомо, до складу якої держави входила у ХХ столітті Україна. Чітко юридично закріплено, хто був керівною і спрямовуючою силою в цій державі, яка організація. Закріплено найвищим документом: досить розгорнути Конституцію СРСР, статтю 6.

Зрозуміло, що від такого парламенту і такого уряду всього цього чекати марно. Як і належного, а не декларованого шанування жертв голодомору, і відповідної та відновлення історичної правди щодо цих жертв. Чи активізуються в цій справі національно-демократичні сили? Запитання до них.

А поки що на моїй рідній Чернігівщині у славному місті Ніжин молоді із УНП, КУН, УНА-УНСО, ВО “Свобода”, ОУН та інших організацій вирішила дати старт акції “Викинь Леніна з Чернігівської землі”. Більшовицький фюрер у місті, як і скрізь, — на центральній площі, перед міськрадою. Тут і зібрався мітинг на захист вождя. Мітингували, звісно ж, члени Компартії та їхні друзі з ПСПУ. “Нас мало, але ми стоїмо”, — волав російською один із мітингуючих. Стоятимуть, схоже, ще довго і мітингуючі, і пам'ятники.

Матеріали підготував
Петро АНТОНЕНКО

— Мене досить часто запитують партнери, колеги-садівники за кордоном: “А скільки яблук вирощує Україна нині?”. Бо в усіх довідниках п'ятнадцятирічної давності значилося, що Україна щорічно виробляє 3 млн. тонн яблук і займає перше-друге місце у Європі. Але протягом останніх років ця цифра зменшилася до 300—400 тис. тонн за рік. Отже, за 15 років “господарювання” виробництво садівини скоротилося вдсятеро. Ми програємо в інтенсивних технологіях садівництва, починаючи ще з радянських часів. Прикро, звичайно, бо Україна за своїм потенціалом була і є однією з кращих садівничих країн світу. Ми входимо у так званий яблучний пояс Європи, який починається від французької Тулузи, пролягає через Італію, Німеччину, Польщу, Чехію, Угорщину, Україну, Кубань, Грузію й далі аж до казахської Алмати. Отже, маємо природні переваги у вирощуванні яблук, зокрема за їхніми смаковими якостями. А коли взяти до уваги, що вирощують садоводи-любители в домашніх умовах, то це справжній дива.

— **Олеже Петровичу, але, судячи з реалій, цим подвижникам немає місця в рідній вітчизні. А родинні сади, дуже характерні для українців, дичавіють, бо земледіють села. Ви нагадуєте про інтенсивні технології, які набули розвитку в передових країнах. А наскільки українські садівники готові до їхнього впровадження?**

— Треба віддати належне ентузіазму наших садівників. Сьогодні українська садівнича школа відроджується, з'являються окремі приватні сади, садівничі осередки й цілі території, де починається інтенсивний розвиток садівництва. Для прикладу, головний редактор журналу “Новини садівництва”, професор Уманського університету Олександр Васильович Мельник організовує регулярні поїздки садівників України в різні регіони Європи, де вони знайомляться з передовим досвідом. Перші паростки такого досвіду можна побачити на Буковині у фермера Анатолія Гнатюка Чорного, який створив яблунево-грушевий сад. Біля нього вже працюють десятки фермерів, які закладають подібні сади. А на батьківщині Тараса Шевченка, у селі Шевченкове, Микола Сергійович Олійник має чудовий яблуневий сад і займається реалізацією саджанців нових сортів. І навколо нього утворився осередок садівників. Хороші саджанці вирощують сьогодні на Полтавщині, зокрема в агрофірмі “Хлібодар” Глобинського району. Ціла низка господарств працює на європейському рівні. Я кажу саме про українців, бо в цій галузі вже починають працювати в Україні голландський, австрійський, французький капітали.

Сучасний інтенсивний сад починає плодоносити вже на другий рік, і можна зібрати близько 10 тонн яблук з гектара. На третій рік сад вступає в промислову фазу активного плодоношення, а це вже до 50 тонн яблук із гектара. Щоб

САМ САДИШ — САМ СПОЖИВАЄШ

Споконвіку сад, садівництво — незмінний атрибут земного життя людини. Культивування і культ фруктових дерев в українців закорінено на генному рівні. Ще триста років тому (до колоніальної залежності) сади й виноградники квітнули по всій Україні й були виявом її економічного процвітання. Досі образ саду живе в різних формах нашої мистецької творчості. Але що маємо нині? Вітчизняне садівництво в занепаді. Так звана державна підтримка засушує галузь на корені. Українське садівництво знаходить порятунком хіба що в ентузіастах, яких кличе садити й вирощувати сади отой споконвічний ген.

Олег Петрович ШЕРЕМЕТ, директор приватного підприємства “Щедрий сад”, що в Бориспільському районі на Київщині, належить до таких ентузіастів. Народився в селі Яблунів (!) на Тернопільлі. Дідусь змалку залучав до роботи в саду. Здобув фах агронома (агрохімія і ґрунтознавство), кандидат сільськогосподарських наук із 12-річним стажем.

Розмова нашого кореспондента з Олегом Петровичем про сучасні тенденції й реалії в українському садівництві.

закласти сад, треба висадити 3000 саджанців на гектар, потім формується технологічні ряди та обов'язково забезпечується система поливу. Ще донедавна садоводи-любители захоплювалися виведенням багатьох сортів, а сьогодні в практиці садівництва вистачає кількох гарних сортів. Якщо брати світових лідерів — це японський

обкладали непосильними податками за кожне деревце й куш, не вирубували садів і виноградників, українці стали б законодавцями моди у світовому садівництві...

— Сподіваючись на відновлення українського садівництва, не хочу, щоб це сталося через завоювання галузі іноземцями. Я не проти вливання у садівництво іноземного капіталу, хай приходять їхні гроші й досвід, але це треба робити так, щоб садівництво не втрачало своїх українських коренів і традицій. На сьогодні збереглися поодинокі господарства старої системи, які зуміли вижити в нинішніх умовах. Наприклад, радгосп “Білозерський” Херсонської області зберіг інфраструктуру й технології. Але з'явилося дуже багато ласих зі сторони отримати те, що непогано працює.

Саме через мародерську приватизацію розвалено багато садівничих господарств. Але з'являється й серйозний приватний капітал. Скажімо, 100-гектарний австрійський сад на Вінниччині. Він уже дає 40 тонн яблук із гектара щорічно. Вітчизняні фермерські садівничі господарства започатковуються на Черкащині, Вінниччині, Буковині. Є потреба у створенні Асоціації інтенсивного садівництва (аналогічна є у Польщі, Італії, Голландії). Бо концерн “Укрсадвинпром”, на мою думку, не тільки відстає у сприйнятті сучасних технологій і тенденцій у садівництві, а гальмує рух. Ця державна структура передусім зайнята розподілом коштів, а не розвитком галузі.

— **Це, до слова, засвідчила своїми перевірка й Рахункова палата України. У нас на один саджанець яблунки за рік-два можуть списати кілька десятків тисяч гривень “допомоги”. Так використовують на розвиток галузі відсоток від реалізації алкогольної продукції...**

— Державна підтримка працює неефективно. Треба, щоб державні кошти йшли не як безповоротна допомога, а як кредит: де існує безповоротна допомога, там є зловживання. Садівництву не потрібне благодійництво. Має бути система

доступних кредитів, оскільки садівництво — довготривалий бізнес, і віддача настає через кілька років. А ще тут завжди присутній ризик.

— **Олеже Петровичу, “золотий час” українського садівництва ще попереду, а вітчизняний ринок заповнили фрукти іноземного виробництва. Часто вони своїм занадто штучним виглядом, навіть відсутністю звичного черв'яка чи гнилизни, викликають острах у людей. І є підстави, адже не секрет, що значну частину зарубіжної продукції, яка потрапляє до нас, складає модифікована, так звана у народі “хімія”.**

— Перебуваючи у європейських країнах, помітив, особливо у Польщі: їхні садівники дуже прагнуть потрапити на український ринок, і їхні яблука значно дешевші. Раніше вони пробивалися транзитом на український і російський ринки через Молдову, а тепер отримали подарунок від Верховної Ради України — пільгові умови для ввезення взимку імпортованих яблук, оскільки вітчизняних фруктів замало.

Навесні в нас продають, як правило, латиноамериканські свіжо-

Добре мати в саду кілька хороших ранньоосінніх сортів яблунь, як “Слава перемоги”, кілька зимових червоного кольору, а також жовтий “Голден” і зеленошкірий Ренет Смиренка. Тоді буде хороший смаково-кольоровий асортимент.

зірвані фрукти. Можу заспокоїти, що модифікованих яблук на ринку, на щастя, немає, садівництва це не торкнулося. Хоча в овочівництві, зокрема щодо помідорів, кукурудзи, сої, соняшника, ця проблема вже є. А в садівництві віддавна займаються проблемою зберігання фруктів. Тепер почали застосовувати технологію зберігання фруктів у газовому регульованому середовищі. Звісно, новітні сховища можна будувати, коли вирощують великий обсяг продукції. Таких садів в Україні, на жаль, небагато. Але перші склади з сучасною технологією зберігання вже будують. А для забезпечення себе від шкідливих речовин (метали з повітря, препарати обприскування, дощі тощо), які концентруються в шкірці яблук, то хоч яке гарне яблуко, його краще почистити. У груші, до речі, такого немає, а в яблукові все шкідливе накопичується у шкірці. Старші люди завжди чистять яблука. І я раджу це робити.

— **Просвітліть тоді вже й про натуральні соки...**

— До речі, садівництво і соковиробництво завжди у конфлікті. Переробники хочуть мати тільки дешеві яблука, бо різниця між вартістю сировини й вартістю соку дуже велика. Звісно, для соків використовують консерванти. Тому я прихильник свіжих яблук або свіжовичавленого соку. Написи, що сік натуральний на 100 відсотків, м'яко кажучи, не відповідають дійсності.

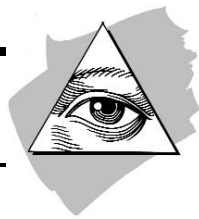
— **І наостанок. Оскільки садівництво в Україні базувалося, як правило, на сімейній традиції, то чи може воно нині стати сімейним бізнесом? Що необхідно для запровадження промислової технології?**

— Аби займатися промисловою технологією, потрібно мати площу саду не менше 20 і не більше 60 гектарів. Одна сім'я впорується з такою площею і контролює процес. Закладку саду треба розтягувати на 15 років, оскільки змінюються сорти й мода. Краще щорічно додавати певну кількість гектарів. Нікому не рекомендую закладати великий сад, аби займатися інтенсивною технологією. Треба навчитися на десятках, сотнях дерев відпрацьовувати всі технологічні нюанси. Отже, садівництво в Україні цілком може бути сімейним бізнесом. В Італії, наприклад, дуже дорога земля, і там є господарства, які мають від 40 соток до кількох гектарів саду. Вони об'єднуються й утворюють кооперативи зі збуту садівини. В умовах дорогої робочої сили в Італії це залишається прибутковою справою. Сучасні технології у низькорослому садівництві передбачають використання дерева 15—17 років. Я раджу всім приватним садівникам шукати саджанці на низькорослих прищепках М-26 або ММ-106, оскільки ці дерева можна вирощувати без поливу. Сьогодні крапельне зрошування вже можливе й у приватних умовах: поставити бочку і провести шланги — це не так складно. Якщо є крапельне зрошування, то найкраще брати саджанці М-9, щоб швидше отримати врожай. Колись була приказка, що добрі ті сади, які посадили наші діди. Сьогодні технологічний прорив: ти сам садиш і споживаєш продукцію. Тож ми самі можемо досягти справді золотого пори для українського садівництва й наповнити наш вітчизняний ринок якісними фруктами.

Вів розмову
Петро КУЛІНЕЦЬ

У домашніх умовах дуже важко зберігати фрукти, зокрема, у погребі. Яблуко несумісне з картоплею й швидко псується. А в промислових складах яблуко категорично несумісне з бананами, бо етилен, що його виділяє банан, дуже шкодить яблуку. В домашніх умовах яблука найкраще запаковувати у вакуумні упаковки, у поліетиленові кульки і виносити на холод, щоб не було контакту з повітрям.

— **Якби наших людей не**

ЗАПЕРЕЧЕННЯ

“Чи був покійний моральною людиною?” — питав Остап Бендер у жалобній промові над могилою Михайла Самуелійовича Паніковського, людини без паспорта. І сам відповідав: “Ні, покійний не був моральною людиною”.

19 січня 2007 року на харківському цвинтарі над могилою Євгена Петровича Кушнарєва — колишнього мера Харкова, экс-губернатора Харківської області й экс-керівника Адміністрації Президента Кучми, народного депутата України й голови комітету Верховної Ради з питань правової політики — лунали інші промови. Говорили про великого патріота України, що був взірцем законслухняності й відданого служіння своєму народові.

Говорили й заявлену фразу про підступну смерть, яка забирає найкращих. Про вічну пам'ять у серцях вдячних харків'ян і всього прогресивного людства. Про гаряче серце, яке перестало битися в палаті інтенсивної терапії Центральної районної лікарні Ізюмського району Харківської області.

А потім убиті горем друзі небіжчика з гамором попрямували до накритих столів, де “за слов'янським звичаєм” пом'янули свого дружку, що на 56-му році життя отримав у бочину свинцеву кулю 30-го калібру, яка валила на смерть дикого вепра з першого ж пострілу. І там, підігріті улюбленим напоєм “великого громадянина й патріота”, розказували один одному іншу історію. Про те, як Євген Петрович поїхав із друзями полювати на кабана.

Ну, “полювання” — це по-іхньому. По-нашому це називається браконьерством, бо свинець у нутрощі Кушнарєва отримав у вівторок 16 січня 2007 року, коли мисливський сезон в Україні був уже давно закритий, і отримувати радість від убивства живої істоти дозволялося хіба що при вигляді зайця. Та й то — по вихідних днях. Але “робочий день” — це для “слуг народу” поняття туманне. Бо в них не життя, а суцільне свято. Тож і поїхав Кушнарєв із друзями “відтягнутися” в село Червоний Шахтар, що за тридцять п'ять кілометрів від райцентру Ізюм на Харківщині.

Місщина ця славиться навколишніми мисливськими угіддями “Гай”, власниками яких є директор Харківського заводу “Точприлад” Валерій Завальний, колишній начальник обласного управління Міністерства з надзвичайних ситуацій Олександр Саєнко та харківський підприємець Василь Луценко. А також — дачею Завального, яку аборигени називають “генеральським будинком”. На цій дачі покійний і “відтягувався” разом із сином хазяїна Дмитром Завальним, народним депутатом України Дмитром Шенцевим і власником угідь Василем Луценком. Коли ж сидіти в хаті набридло, царствені особи вирішили порозважатися на природі — вбити кабачника.

Прибули браконьєри на місце полювання, витягли свої мисливські припаси, усе швиденько випили та спробували трохи розім'ятися. Але роки та кількість алкоголю далися взнаки — і довелося веселій компанії без жодних трофеїв повертатися до Харкова. По дорозі у когось із горе-мисливців забігло в очі і він заволав, показуючи у вікно “джи-па”: “Вовк, вовк!” Чи справді трасу перебігав сирій лиходій, чи то якась коза паслася в придорожніх хашах, чи, може, собака з сусіднього села робив вечірній моціон — ніхто, ясна річ, розбиратися не став. Хмільні “слуги народу” повитягували рушницю, забиті набоями на дикого свинюку, і давали палити. Один — Дмитро Завальний — навіть поцілів...

ВОНИ Й МИ

Відкиньмо лицемірне співчуття й скажімо прямо: нам, які добувають хліб щоденний своєю працею, абсолютно байдуже, що там сталося в Ізюмському лісі з одним із них. **Ми й вони — це різні світи, що перетинаються лише тоді, коли одному з них потрібна наша донорська кров.** Нехай хоч перестріляються, хоч горлянки один одному попере-різують. Для нас усе те, що відбувається з ними, — це таке саме потойбіччя, як і для них наші проблеми. А до смерті Кушнарєва ми ставимось приблизно так, як вони ставляться до смерті Олексія Жеребка, забитого в Одесі керівником обласного штабу “Нашої України”, народним депутатом Козаченком. Чи — до смерті 11-річного учня київської школи №151 Максима Прокопчука, збитого автомобілем народного депутата Черно-

СМЕРТЬ БРАКОНЬЄРА

вецького (у якій, стверджують очевидці, були сам Черновецький і його подруга Ірена Кільчицька).

Але “Мерседес” Черновецького — зразу видно Божу людину! — принаймні хоч зупинився біля трупа. Коли ж у Чернігівській області автомобіль із кортежу Петра Порошенка збив 26-річну Марину Тюп, Петро Олексійович навіть не пригальмував, кинувши помирати молоду жінку просто на пішохідному переході.

Україна розділена зовсім не на схід і захід, не на “біло-блакитних” і “помаранчевих”, і навіть не на багатих та бідних. Вона розділена на них і нас — правих і безправних, недоторканих і недоторканих. У них — власний бюджет, який вони чомусь називають “державним”, власна прокуратура, власні суди, власна податкова міліція, власне Міністерство охорони їхнього здоров'я. Для них — усе, для нас — закон. Але їм цього замало й тому вони час від часу скубуться між собою — за те, кому саме з них призначати їхнього генерального прокурора чи звільняти їхнього міністра закордонних справ, кому й у якій пропорції розкратити їхній “державний” бюджет чи відправляти для них видимість їхнього правосуддя. Щоправда, інколи вони згадують і про нас, влаштовуючи нам телевізійні шоу в стінах їхнього парламенту, але при цьому всі вони переконані, що кинути згори хліб та видовища цілком можуть замінити нам нашу свободу й нашу гідність.

Досі вони здебільшого нищили нас —

скільки літрів крові “для Кушнарєва” здали місцеві курсанти. Літак, готовий негайно вивезти экс-губернатора до найкращої німецької клініки, регулярно прогрівав двигуни, а лідер парламентської фракції Партії регіонів Раїса Богатирьова особисто звернулася до посла Німеччини в Україні з проханням терміново відкрити візу для Євгена Кушнарєва та його супроводжуючих.

Однак внутрішня кровотеча не припинялася, й до Ізюма вертольотами Міністерства з надзвичайних ситуацій стали звозити небачену в райцентрі медичну апаратуру й іноземних лікарів. Та, виявилося, є речі, які вони купити не можуть. І помер Євген Кушнарєв, наче простий смертний, на звичайному лікарняному ліжку, у занедбаній богадільні, куди наші припознали із власною марлею, шприцами та рентгенівською плівкою.

Не можемо ми промовчати про ці деталі смерті Кушнарєва, бо під кулю його п'яного товариша міг потрапити хтось із нас — бабуся, що йшла вздовж лісової дороги, чи школяр, який утік з уроків у сільській школі. Ось тільки в такому випадку міністр охорони їхнього здоров'я напевно не став би ламати свій робочий графік поїздом до Ізюма. І харківських курсантів ніхто не ганяв би на станцію переливання крові для примусового донорства. І вертольоти Міністерства з надзвичайних ситуацій не доставляли б німецьких лікарів до якогось там районного центру. Бо надзвичайна ситуація для них — це коли

маялися. Тут має бути гарантія, бо інакше вони візьмуться за наших. Ось, наприклад, їхнє телебачення повідомило, що до Харкова за кілька годин після інциденту з Кушнарєвим прибула бригада трансплантологів. Для чого трансплантологи, зрозуміло — на випадок, якщо “служі народу” доведеться міняти прострілені товаришем нирки.

Тільки ніхто не пояснив, де їхні лікарі збираються брати трансплантат, адже в Україні зусиллями “народних обранців” питання відбору донорських органів досі законодавчо не врегульовано. І нирку на законних підставах Кушнарєву можна було б пересаджувати лише в тому випадку, якби хтось із кушнарєвських соратників йому одну зі своїх подарував. А тепер уявімо пана Януківича, пана Ахметова чи хоча б мадемуазель Карпачову, які прагнуть поділитися з пораним своєю ниркою. Уявили? — Отож. Надії на трупний матеріал також немає через відсутність в Україні банку донорських органів.

Очікувати, доки в Харкові почнеться зимовий холод і в морги повезуть замерзлих бомжів не доводиться — нирка потрібна не будь-яка, а імуносумісна, взята від певної людини. Таку ще треба пошукати. **А тепер пригадаймо харківських курсантів, які примусово здавали кров “для Кушнарєва”.** Година роботи лабораторії — й імунологічна карта кожного з них ляже на стіл трансплантологів. Далі — справа техніки. **Йде потрібний курсант вечірнім Харковом, а тут...** Причому у цей момент у Бюро судово-медичної експертизи абсолютно випадково опиняється апаратура для підтримання життєздатності видаленої з трупа нирки.

ОСТАННІЙ САЛЮТ

Не на пожежі, рятуючи дитину, загинув небіжчик, і не від ворожої кулі склав голову, захищаючи Батьківщину. А загинув він на п'яних розвагах, отримавши добрячий шматок свинцю, що призначався для дикого кабана. Але вони — живі соратники Кушнарєва — переконані, що в їхніх руках суд не тільки земний, а й небесний. Як наслідок — у зв'язку зі смертю найвідомішого українського браконьєра 18 і 19 січня 2007 року в Харкові було оголошено жалобу.

Поховання перетворено на виставу “смерть мафіозі”, 19 січня транслювалося по телебаченню, а траурну церемонію освятили своєю присутністю прем'єр-міністр їхнього уряду та голова їхнього парламенту. Постаралися на славу — мітрополит Харківський і Богодухівський Никодим так розфантазувався, що в своїй промові навіть порівняв экс-губернатора з біблійським царем Соломоном. Сподіваємось, Господь простить йому подібне блюзнірство. Батьюшці виповнилося 85 років, і йому вже однаково — що Кушнарєв, що Соломон.

Не пасла задніх і міська влада, яка виступила з ініціативою перейменувати на честь Кушнарєва одну зі станцій Харківського метро. Від звістки про таке в уяві зразу ж залунало оголошення вагонного гучномовця: “Обережно, двері зачиняються. Наступна станція “Браконьєрська”, перехід на станцію “Сепаратистська”...

Але й це не все. Завбачливі “слуги народу” прописали в законі про свій статус обов'язкове державне страхування себе, улюблених, — “за особливо складні умови роботи” — з нечуваним розміром страхового відшкодування. І неважливо де, коли й за яких обставин загинув депутат: під час нападу терористів на урядовий літак чи вдома під час обіду, вдавившись ананасом; на зустрічі з виборцями чи в сауні, де парився разом із “депутатськими помічниками”.

Родині Кушнарєва, який браконьерствував “в особливо складних умовах”, тепер має бути виплачено десять річних депутатських окладів — близько двох із половиною мільйонів гривень (народним депутатам на місяць разом з усіма надбавками належить від 18 до 25 тисяч гривень). Окрім того — довічна пенсія порядку 15 тисяч гривень на місяць.

Ось тільки не було ще випадку, щоб “народний обранець” (кожен із яких, безсумнівно, є втіленням царя Соломона) сплатив бо-

Фото О. Цецури

стріляли, як зайців, давили, мов слимаків. Та ось, оскажені від власної безкарності й переконані, що вхопили Бога за бороду, вони, нарешті, взялися один за одного. Влучний постріл кушнарєвського товариша Дмитра Завального — і в нас з'явився черговий привід поспівчувати їхній дурості та запропонувати роздати зброю всім “народним обранцям” укупі з членами уряду, керівництвом Генпрокуратури, СБУ та МВС. Калібром побільше. За можливості — видати ще й гранатомети та ракети класу “земля-повітря”. І нехай полюють. Без будь-яких обмежень.

Отримай Кушнарєв у живіт порцію дробу чи звичайну сталеву кулю — і був би живий. Довезли б, сердешного, до Харкова та відправили б прямісінько за кордон у якусь фешенебельну клініку. Але сталося так, що рушниця Завального була споряджена особливим “кабанячим” патроном — з масивною свинцевою кулею, яка розплющується в організмі, розкриваючись, мов троянда, та перемелюючи нутрощі. Після такої кулі ні про яке транспортування пораненого мова йти не може. Тож і довелося богобранцю помирати в палаті звичайної районної лікарні в містечку Ізюм...

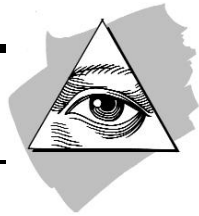
О, яка це була урочиста смерть! Телебачення кожну годину передавало останні звістки з районної лікарні, для керування реанімаційними заходами в Ізюм прибув міністр охорони їхнього здоров'я Юрій Поляченко, а харківська влада рапортувала,

в міністра Шуфрича дача горить. Та й ще не факт, що підстрелений узагалі опинився б у лікарні, бо “слуги народу” навряд чи захотіли б псувати оббивку свого авто кров'ю одного з нас. Швидше за все, кинули б у лісі. А їхня прокуратура написала б, що мав місце випадок прикрого самогубства.

Але цікаво, як тепер прокуратура буде викручуватися? Бо сталася колізія їхнього права — один недоторканий забив іншого. І тому покарати Завального за ненавмисне вбивство — це означає поставити під сумнів самі принципи функціонування касты недоторканих із їхнім правом убивати кого завгодно й коли завгодно. Не здивуюся, коли “ворошиловського стрілка” взагалі відпустять на всі чотири сторони. Нехай далі стріляє.

Аби тільки не в Києві з його Феофанією, на яку в 2007 році з бюджету виділено грошей більше, аніж на всю сільську медицину, а ближче до тих лікарень, де наші ліжко-місця. Чи могли мріяти ізюмські лікарі про таку увагу до себе, якби Кушнарєв браконьерствував десь в околицях столиці? Звісно ж, ні. А тепер на районну медицину пролилося стільки матеріальних благ, що наші зможуть більш-менш пристойно лікуватися, щонайменше, рік. Якби щороку хоч із десятків народних депутатів лікувалися по селах — ото було б непогано. Тоді б із їхнього бюджету щось і нашої медицині перепало.

Тільки в жодному випадку не можна допустити, аби вони в наших лікарнях довго

дай копіячину родичам своїх жертв. Це для них — принцип...

Якось у запалі боротьби з народним депутатом Черновецьким колишній київський мер Омельченко подав на нього до суду за наклепницькі заяви. Печерський райсуд присудив Сан Санічу 10 тисяч гривень компенсації за завдану Черновецьким моральну шкоду, і ці гроші Омельченко рівними частками по 5 тисяч гривень демонстративно надіслав матері Максима Прокопчука (збитий на смерть 15 квітня 2003 року автомобілем, за кермом якого перебувала начебто дружина Черновецького) та матері Дмитра Коротченка (збитий на смерть 2 листопада 2003 року автомобілем під керуванням самого Льоні-Космосу). Свої дії Омельченко пояснив тим, що банкір Черновецький не спромігся надати своїм жертвам допомогу навіть на похоронні витрати... А потім вони дивуються, чому їхня смерть викликає в нас такий сарказм...

Нічого подібного до похорону Кушнарьова Україна не бачила з травня 1885 року. Тоді в Києві, у будинку розпусти на вулиці Еспланадній, в обіймах проститутки помер київський цивільний губернатор Гудима-Левкович. Губернська влада з такої нагоди оголосила жалобу та пригнала на поховання свого блудливого начальника вихованок жіночого пансіону графині Левашової.

І хоч Гудима-Левкович жодного закону не порушував (борделі функціонували в Російській імперії цілком легально), вибухнув грандіозний скандал через невідповідність пишноти похорону анекдотичним обставинам смерті. Вщух цей скандал лише після того, як генерал-губернатор Києва Дрентельн наказав виселити з центру міста всі гнізда розпусти. Так, до речі, з'явилася знаменита Яма — освітлена червоними ліхтарями Ямська вулиця на околицях тодішнього Києва.

Але те, що було очевидним жандарму й брутальному солдафону Дрентельну, ніяк не може второпати заступник міністра внутрішніх справ України Михайло Корнієнко. Ось і розпинається пан Корнієнко перед телекамерами, розповідаючи вигадані подробиці невідомого пострілу.

Виявляється, всі мисливці — і це встановила їхня експертиза — були напрочуд тверезі. “Сухі”, мов куцки саксаулу. Ніким браконьерством вони, виявляється, не промишляли, і взагалі полювати не думали, а просто так (мабуть — від хронічного неробства) об'їжджали мисливські угіддя. А рушниці взяли про всяк випадок — якщо раптом прилетить якась не заборонена до полювання дичина.

Ага. Качечок Кушнарьов їздив стріляти в робочий день, коли вся країна працює. У січні. З кулями 30-го калібру. Це ж яка має бути дичина під такі набойі? Не інакше, птеродактилі завелися в Ізюмському лісі, і небіжчик із винятково тверезими друзями вирішив у полювати летючу рептилію для Академії наук. Утім, українська міліція завжди славилася своїми керманічами, серед яких переважали не тільки шерлоххолмси, скільки конан-дойлі.

Звісно, не голод погнав экс-губернатора на полювання. І свіжину, якби він так уже захотів свининки, йому, напевно, подали б у ліжко. А поїхав, бо вважав, що його примхи, — то і є закон. Браконьером жив, від браконьера й помер.

Так само даремно питати, навіщо Кушнарьов разом із головою Донецької обласної ради Колесниковим влаштував восени 2004 року збіговисько в Северодонецьку, де закликав до відокремлення трьох східних областей України та створення нової держави зі столицею в Харкові. Мудрі люди цього не зробили хоча б через повну утопічність подібного проекту. Бо для існування держави потрібні не тільки вони, потрібні передусім ми, тобто ті, яких вони визискують. Ми — на яких вони дивляться як на бидло, у яких вони забирають кров і нерви, яких безжально далять своїми “мерсами”. Без нас держави не буде, і якщо бюджет, закони, суди, прокуратура — їхні, то держава — наша.

На могили Паніковського син турецько-підданого поставив скромний надгробок, написавши, що під ним лежить людина без паспорта. Над могилою колишнього харківського губернатора слід було б написати: **“Тут спочиває Євген Петрович Кушнарьов, людина без батьківщини”**. І дати салют — з італійських карабінів, споряджених набоями на кабана.

• Володимир БОЙКО

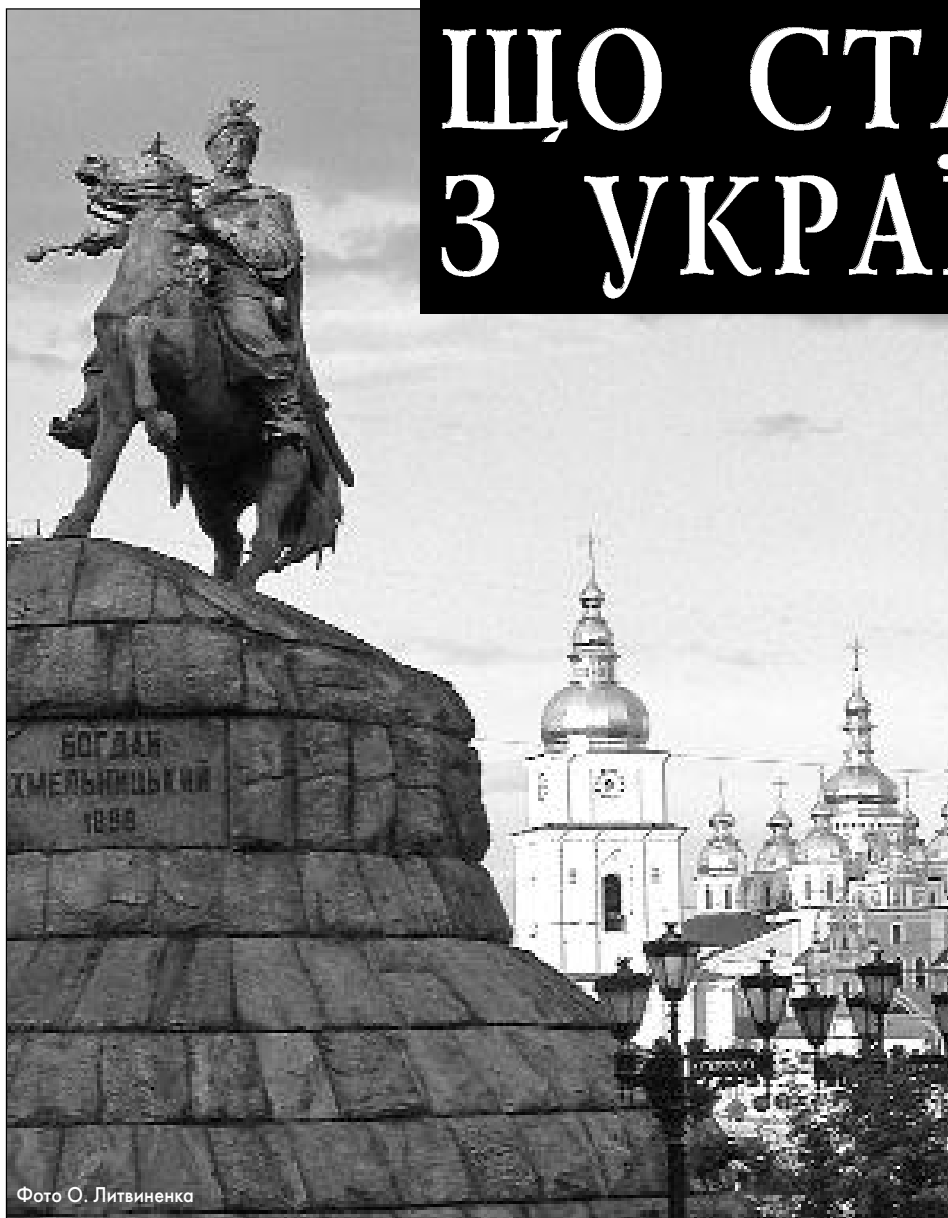

Фото О. Литвиненка

Я ТАК ДУМАЮ

Світова байдужість і тимчасове умиротворення Росії свідчать, що з Україною щось скоїлося. Відбулася якась дуже важлива подія, що влаштовує сильні держави й навіть нашого завжди невдоволеного і мінливого сусіда. То чи вигідно це нам, українським громадянам? Ми живемо в час глобального руху капіталу і потужного інформаційного тиску на території зацікавлених. Безумовно, усі роки нам “радили”, “допомагали”, нас спрямовували зовсім не в напрямі сильної національної державності. Ідеальним партнером для будь-якого сильного світового гравця в Україні було б так зване відкрите громадянське поліетнічне суспільство з незначним впливом українського етносу. Нас залишили в спокої. Світ упевнився, що ми гарантовано втратили шанс стати потужним противником.

Можливості зовнішнього впливу на українське суспільство завжди були більш ніж достатніми: через незахищений інформаційний простір, лобістський тиск чужого бізнесу на владу, мовну політику, денационалізацію через впливи у гуманітарній сфері й релігії тощо. За інших обставин цим варто було б пишатися, адже ми таки чогось варті для світового бізнесу. Простий обиватель зарубіжжя може не знати, де знаходиться Україна, але шукачі нового Клондайку своє знають. Чому б нам у супереч чужим планам самим не скористатися власними можливостями, щоб жити не гірше європейців чи американців? Досі наші політики впритул не помічають або воліють не бачити присутності стороннього світового гравця. Не друга чи порадника, а завжди гравця. Ми чемно програємо перші партії, а час уже боротися зі світом нарівні. Інтелект для змагання у нас є. Нема лише вигірної глобальної стратегії, навіть теоретичної й важкої для здійснення. Мати її набагато важливіше, ніж гуртувати українців у величезну опозицію. В наших умовах класична опозиційність є програшною, адже правил не існує. Переможці можуть бути водночас господарями економіки, влади і володіти інформаційним простором. Є велика небезпека того, що господарі замовлять вигідний і контрольований проект опозиції до себе заради імітації демократії. Тому українська опози-

ЩО СТАЛОСЯ З УКРАЇНОЮ?

форми. Владу Президента обмежено до мінімуму і все керування економікою, фактично всі важелі управління державою зосереджено в парламенті, обраному за партійними списками, відповідальність якого є колективною, тобто нульовою. Повна влада не обтяженою персональною відповідальністю парламентської більшості в комплексі зі специфічними “українськими” ЗМІ — це ідеальні умови для маніпулювання суспільством. Є небезпека тоталітаризму аморфного і пригнічуючого творчі сили нації, який може плавно перейти в форму правління на кшталт “стабільності” президента Кучми. Знаменита “стабільність” Кучми була нестійкою формою держави з традиційними російським і світовим впливами на політику й суспільство. Парадокс у тому, що прогресивна на словах конституційна реформа насправді закріплює “стабільність” тоталітарної залежності не тільки від Росії, а й відкриває нашу слабкість усьому світу.

Конституційна реформа — це та пастка, в яку потрапила Україна. Чи знали про небезпеку ті, хто мав вибір: “Президент Ющенко без сильних повноважень або Янукович із сильними старими конституційними можливостями”? Швидше за все ризикнули, сподіваючись за допомогою Ющенка використати перехідний період для скасування невідомої конституційної реформи. Цей намір був настільки очевидний, що йому так і не судилося здійснитися. Не було своєчасно сформовано Конституційний Суд, допущено потужну кампанію дискредитації Президента в очах українців та обмежено його можливості аж до часу, коли реформа повністю вступила в силу. Тепер Ющенко опинився сам на сам із проблемою, за яку несе моральну відповідальність. Адже ціною реформи він став президентом, але вдосконалив її тепер не можуть його політичні соратники й не мають бажання противники, які цю реформу “протягували”. Звичайно, можна звернутися до народу, але як? Український інформаційний простір не вельми прихильний до Президента і доволі поблажливий до теперішньої влади. Президент за допомогою “порадників” програв інформаційну боротьбу і всі його добрі наміри народові представлено як слабкість, зраду ідеалів Майдану. Українська демократія чогось варта, якщо вона крім майданів зможе завойовувати український інформаційний простір, де йде жорстка боротьба, і свобода слова передбачає негайно слово від українців у відповідь, а його переважно немає. Якщо треба, Президент мусить сам іти до журналістів і пояснювати народові, що таке нові зміни до Конституції, хто такі українські політики в сенсі розуміння національних інтересів, що в економічному сенсі варте державна мова і багато чого іншого. Перша спроба вже була — “круглий стіл” і підписання Універсалу. Тепер є добра ідея — група з узгодження змін до Конституції. Безумовно, це не спосіб спонукати до змін Конституції силу, яка цього ніколи не зробить. Але це буде уроком для нації, щоб люди побачили, кого насправді обрали. Відтак народ зможе підтримати самостійну державницьку політику, яка розвиватиметься з власних сил, а не як штучно створена “під особистості” опозиція.

Не треба боятися говорити народові неприємну і жорстку правду, він пережив і не таке. Зволікання може призвести до того, що депресія перейде в сумнозвісну історичну українську “руїну”, і вкрай низька політична самоорганізованість українців не дасть зробити жодного успішного політичного проекту.

• Володимир ФЕРЕНЦ, м. Івано-Франківськ

КРУТИ ВІДЛУНЮЮТЬ У СЕРЦІ

Фото О. Литвиненка

Мітинг на Аскольдовій могилі веде голова "Просвіти" Павло Мовчан

Фото О. Литвиненка

Фрагмент літературно-мистецького вечора у Будинку офіцерів

Фото О. Шепнівського

Панахида на Лук'янівському цвинтарі на могилі юнаків, що загинули під Крутами

Фото О. Литвиненка

Шану героям Крут віддає Президентський полк почесної варти

Фото О. Литвиненка

Літературно-мистецький вечір "Слава Героям Крут". Виступає ансамбль пісні і танцю Збройних сил України

«ЧЕРВОНІЄ СНІГ НА ПОЛІ...»

Крути — залізнична станція між Бахмачем і Ніжином. Наприкінці грудня на станцію Бахмач прибув український гарнізон у складі чотирьох сотень студентів юнкерської школи ім. Б. Хмельницького. 27 січня прибуло підкріплення — перша сотня новоствореного Студентського куреня. У складі куреня були студенти й гімназисти старших класів київських навчальних закладів. Командир гарнізону в Бахмачі А. Гончаренко мав у своєму розпорядженні добровольців із місцевого Вільного козацтва і саморобний бронепоезд.

Коли до Бахмача підійшло шеститисячне радянсько-московське угруповання під командуванням М. Муравйова, Гончаренко наказав відступати з міста, де більшовицький ревком готував збройне повстання, і зосередитися на обороні станції Крути. Бій розпочався зранку 29 січня і тривав понад п'ять годин.

Сталося так, що захистити столицю Української Народної Республіки від московсько-більшовицьких нападників (інтервенція почалася ще 4 січня) не знайшлося нікого, крім жмені юнаків. Стояв тоді в Києві Слобожанський гайдамацький кіш, очолюваний особисто Симоном Петлюрою, але мусив боротися проти заколотників у самій столиці. Лише одну чоту посла-

ли на допомогу юним добровольцям — та й то запізно.

І все ж завдання було виконано — більшовицьку навалу затримано на кілька днів, що дало змогу делегації УНР гідно відбутися Берестейські перемовини.

Пізніше близько 30-ти юних Героїв було поховано на Аскольдовій могилі.

Епізод під Крутами виявився першим у довгому ланцюгу трагедій, якими супроводжувалася національно-визвольна боротьба українського народу в 1917—1920 рр.

Війська Муравйова захопили Київ, у наказі, текст якого пізніше В. Антонов-Овсієнко процитував у своїх спогадах, Муравйов вимагав "нещадно знищити всіх офіцерів, юнкерів, гайдамаків, монархістів і всіх ворогів революції". Три дні у Києві тривала різанина, якої не було з татаро-монгольських часів.

Наприкінці серпня минулого року на станції Крути відкрито меморіал, що увіковічує пам'ять київських студентів і гімназистів. Його символом стала червона колона на високому пагорбі, що нагадує одну з тих колон, які прикрашають головний корпус Київського університету.

● **Павло СВИЩ**, м. Бахмач Чернігівської обл.

Фото Валерія Сєнчука

Вшанування пам'яті Героїв у Крутах, 29 січня 2007 року

ПАМ'ЯТІ ГЕРОЇВ

З ініціативи Херсонського обласного об'єднання Всеукраїнського товариства "Просвіта" імені Тараса Шевченка й Херсонського обласного осередку Всеукраїнської молодіжної громадської організації "Молода Просвіта" 29 січня у Херсоні відбулася акція, присвячена Героям Крут. У акції взяли участь активісти політичних партій КУН, НРУ, ПРП та ін. Після покладання квітів до пам'ятника Шевченка відбувся мітинг. Потім до лав "Молодої Просвіти" урочисто прийняли небайдужих до рідної мови студентів.

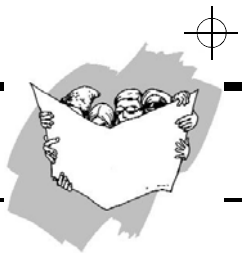
● **Олег ОЛЕКСЮК**, м. Херсон

ВШАНУВАЛИ ПЛАСТУНИ

27—28 січня члени Національної скаутської організації України "Пласт" — пластуни — провели низку заходів, присвячених 89-й річниці бою під Крутами. Цю акцію широко відзначали в Івано-Франківську та Львові, місті Зборові Тернопільської області.

Річницю бою під Крутами молоді відзначила спортивними й інтелектуальними змаганнями, традиційною тереновою грою. А після вечірнього богослужіння пластуни організували смолоскиповий похід до могили борців за волю України. По тому відбулася бардівська вечірка "Концерт для ангелів".

● **Ліна ОСТАПЧУК**, референт преси та інформації "Пласту"

СІЛЬ ЗЕМЛІ

Паріс: *Ой Кассандро,
Коли вже ти покинеш
тій речі
Про смерть, про горе,
про погибель марну.
Вже все скінчилось:
і війна, і горе,
час відпочити.*
Кассандра: *А що отам,
на полі?*
Паріс: *Там могила.*
Кассандра: *Ти забув чия?*
Паріс: *Під нею Гектор наш,
троянська сила.*
Він вже давно поліг...
Кассандра: *А ти zostався!*
Лєся Українка

А наша “троянська сила” ще не вся полягла, ще серед живих залишився невеликий гурт отих битих, катованих, мордованих, перемерзлих, недостріляних, недорозтерзаних. Ще не вся наша троянська сила пішла в землю, щоб волати своїм безсмертним духом до нас, тих, що zostалися на цій полятій їхньою кров'ю і здобреною їхніми тілами святій українській землі.

Так дав Бог (а на цій землі все діється за його планами), що традиційно стрічаючи Новий рік 1 січня в Ст. Угринові на Батьківщині Степана Бандери, я познайомила-ся з головою Всеукраїнського братства ОУН-УПА М. Зеленчуком (псевдо “Деркач”). І відтоді вже протягом 6 років я отримую вітання з нагоди різдвяних свят. Із року в рік вітають “Велику Різдвяну Українську Родину”. Всю українську родину, що сідає за Святую вечерю, яка серцем і духом з Україною. “Проспіваймо знову і знову колядку”. “Глянь оком ширим, о Божий Сину, на нашу землю, на Україну. Зішли із Неба дар прелекий, щоб ти хвалити на вічні віки”. “В єдності сила народу, Боже, нам єдність подай”, — це традиційний заклик у кожному різдвяному посланні, в кожному виступі на традиційних зустрічах 1 січня. І мені захотілося розказати про 82-річного Михайла Зеленчука — цю святу людину, яка все своє життя присвятила Україні.

Олег Ольжич писав:

*Ці люди, на сталь
перекуті в огні,*

Ці люди, як брили каміння...

Та ж бо ні, сталевими і кам'яними були їхні тіла, а в тих тілах твердих і вмирущих жила жива невмируща душа.

Із тої сталі кресався огонь і палив ворога, а з каміння витікала червона кров і поливала нашу зчорнілу від горя святу українську землю. А ота невмируща душа не

Фото О. Литвиненка

А ТИ ЗОСТАВСЯ!

дозволяла паплюжити честь своєї нації й своєї держави. Вони обирали муки для свого тіла, жертвуючи ним для спасіння безсмертної душі рідної Вітчизни, і тому отримують безсмертя і своєї душі.

І вмирили вони, наші вмирущі, “на сталь перекуті”, не один раз. Вони вмирили тільки шодня, по краплинці ставили тою кам'яною брилою, заки вирішували, що повинні обстати за честь своєї матінки-Вітчизни! Кам'яніло їхнє тіло, коли в бою вмирили зі словами: “Слава Україні!”. Коли тіло їхнє вмируще льодяною брилою замерзало в криївках, зберігаючи тепло в своїх безсмертних душах, і то не одну зиму, а десятки зим. Вмирало їхнє тіло “кам'яне” від тортур на допитах у стінах НКВС і гестапо, коли кістки були виламані й стікали кров'ю. Кров'ю стікала і їхня душа, бо вбивали не їх, ні, вбивали Україну! Вони, оті сталеві й камінні, з ніжною і відданою душею матінки-Вітчизни, отримували присуд на смерть і довгі ночі й дні чекали виконання того присуду. І їхніми сталевими і кам'яними тілами і живими безсмертними душами вимощено лісопосвали Магадану і Колими, шахти Норильська і Воркути...

Боже, дай сили витримати всі оті навали смертей моїх краян, які вмирили за мене, і за вас, за моїх і ваших дітей, моїх і ваших онуків, за Україну!

Деякі вже відійшли у Вічність, а деякі стоять на її порозі зі своєю безсмертною душею і не мають жодного сумніву, що вчинили правильно і справедливо, бо для них найголовнішим було: “Бог і Україна!”.

А біографія п. Михайла Зеленчука подібна до славетних біографій воєнків УПА. Народився в націоналістичній родині Зеленчуків, у націоналістичному селі Зелене, що на націоналістичній Станіславщині розташоване в передгір'ях Карпат.

Була школа, де вчили не тільки знань предметів, а й правдивої історії України, де вже був членом “Просвіти” ще в 7 класі. Тішився і плакав разом із батьком, коли 30 червня 1941 року Степан Бандера проголосив відновлення Української держави. Проходив вишкіл у курені “Січ”. А коли гестапо забороило “Січ”, пішов у підпілля і вступив у молодіжну ОУН “Юнак” — був зв'язковим, станичним. Так наука, вишкіл і родина формували світогляд, насичений жертвовою любов'ю до Вітчизни.

1944 року вступив до лав УПА і склав присягу: “Здобудеш Українську державу або згинеш у боротьбі за неї!”. А це значить — ти присягний, ти присягнув Богу, що найголовніша для тебе Україна, а все особисте не варте уваги. І цю присягу “Деркач” — Михайло Зе-

ленчук виконує все своє життя.

Читаю в книзі В. Сергійчука (професора Київського національного університету ім. Т. Шевченка, академіка Академії наук України) документ, датований 20.09.1953 р., де згадується в одному з донесень НКВС — М. Зеленчук.

А взяли хорунжого УПА М. Зеленчука одним із останніх, в одній з останніх крівок 8.05.1955 року, взяли підступно і підло.

Присуджений до розстрілу, очікував виконання вироку 54 дні. Врешті замінили вирок на 25 років ув'язнення в концтаборах.

“Усе своє життя я присвятив Україні, змагався за неї, за її волю як тільки міг, а коли з ласки Божої Україна стала вільною, разом зі своїми побратимами невтомно працюю на утвердження Української Самостійної Соборної Держави. В цьому моє особисте й родинне щастя, це кредо мого життя”.

Ще хочеться додати, що ВБ ОУН-УПА належить до Європейської конфедерації ветеранів Другої світової війни ще від 1995 року. Про це засвідчили підписами генерал армії Жан Ляказ та Головна Булава Михайло Зеленчук.

Тож не забуваймо слів пророкиці Лєси Українки — Кассандри: “Ти zostався!”.

Змагаймося за честь і славу нашої Вітчизни! Будьмо тією “троянською силою”, яка тримає нашу Богом дану нам, а героями виборену, рідну нашу неньку Україну!

Слава Україні! Героям слава!

Антоніна СПІЛЬНА

ПОЗИЦІЯ

НАЧЕ ПІД
ТАНК ПІШОВ!

“Цей хлопець наче під танк пішов”, — так висловився про мене Дмитро Васильович Стус після відвідання 15 травня 2003 року судового засідання Ленінського районного суду міста Луганська, на якому розглядався мій позов до Луганського міськвиконкому про відшкодування морального збитку, спричиненого порушенням моїх конституційних прав у сфері застосування мов. Про це мені розповів Анатолій Назаренко — голова Луганської обласної партійної організації УРП “Собор”, який організував цей візит Дмитра Стуса до суду на мою підтримку.

Для того, щоб змусити мафіозне чиновництво Луганська й України загалом ставитись із повагою до української мови, мови титульної нації, я, наче камікадзе, почав звертатися до суду зі скаргами про порушення моїх конституційних прав у сфері застосування мов і вимагати притягнути до відповідальності осіб, із вини яких відбуваються зазначені злочинні факти дискримінації українців за мовною ознакою. Лише такі жорсткі безкомпромісні правові вимоги з мого боку і відповідні документи, які я надіслав до Левка Лук'яненка як до народного депутата України, — змусили суди розглядати й виносити відповідні рішення на користь застосування української мови. Бо вбивати мене у цих мафіозі не вистачило духу, оскільки моя смерть могла б призвести до національного гуртування українців і відповідних наслідків. Принаймні я так вважав. Якщо людина хоч трохи вагається в будь-чому, то це надає сил її опоненту. А коли людина ладна йти до кінця у своїх прагненнях, сила її духу паралізує суперника.

Той факт, що я відстояв у суді своє конституційне право на отримання вищої освіти державною українською мовою, викликав у багатьох натхнення й надію на подолання злочинної кланової системи в Україні. Бо це прецедент захисту своїх конституційних прав від зазіхання злочинної влади загалом, а не лише захисту мовних прав. А з іншого боку, цей факт викликав занепокоєння й спроби можновладців помститися мені й принизити значимість цього факту, аби більше ні в кого не виникло бажання судитися з владою, а по суті, вириватися з морального психологічного ярма, куди позаяганяли всіх громадян України, а не лише українців. Бо сьогодні я підняв голову серед “стада”, а завтра, дивлячись на мою гордо підняту голову, ще комусь обірветься терпець і нестерпний душевний щем від відчуття приниження власної людської гідності, можливо, на підсвідомому генетичному рівні спричинить до подібних активних дій. І так — один, другий ..., а потім не заженеш людей знову в ярмо.

Те, що я міг зробити один, я зробив, — створивши прецедент, коли суд визнав факт дискримінації українців за мовною ознакою у вищих навчальних закладах України. А те, наскільки цей прецедент буде використано — залежить від суспільства й командних дій, а не від однієї особи.

“Ще не вмерла Україна, ні слава, ні воля” — нам треба це доводити, а не лише базикати.

Сергій МЕЛЬНИЧУК
м. Луганськ

“ПРОСВІТА” НА ХЕРСОНЩИНІ

Уперше в Україні відбувся незалежний конкурс серед державних службовців Херсонщини на незнання державної мови. Конкурс проходив наприкінці 2006 року без Патронату Президента та без підтримки будь-якої політичної партії чи блоку, втім, без згоди учасників також. Журі в складі активу “Молодої Просвіти” області провело моніторинг офіційних виступів на конференціях, зборах, відкриттях виставок і в органах ЗМІ, а також дослідило, якою мовою проводять прийом громадян державні службовці Херсонської області тощо. А підсумки, які підбив актив ХОО ВМГО “Молода Просвіта” наприкінці 2006 року, свідчать: слуги народу не знають мови свого народу. Третім — за незнанням — визнано представника Херсонської обласної державної адміністрації — заступника голови Херсонської обласної державної адміністрації з економічних питань Андрія Граділя. Він, приймаючи громадян та в повсякденному спілкуванні з підлеглими, користується переважно недержавною мовою. Пан Граділь отримав від молодіжних Російсько-український словник термінологічної лексики.

НАШІ ПОВІДОМЛЕННЯ

На другому — директор обласного Центру народної творчості Світлана Аляб'єва, якій тяжко опанувати державну мову. Тож аби допомогти, молодіжники вручили їй Абетку.

Перше місце посів найбільший пропагандист ХРРЯКа (Херсонського регіонального руського мовного центру), голова Херсонської обласної ради Володимир Дем'яохін, — за кількісними показниками у виступах та за діями з упровадження антиконституційної регіональної мови рівний йому в області немає. Його нагорода — Букварик.

Уперше в Херсоні біля пам'ятника Великому Кобзарю розпочато довготривалу акцію “Встало Слово”, — своєрідне віче молодіжних української поезії. Олег Олексюк, Надія Яценко, Вадим Лубчак та Анастасія Волощук натхненню виголошували власні вірші на бачили теми сучасної соборної України. Студент Херсонського державного університету Андрій Рос-

тов декламував Івана Франка. Акція підтвердила Шевченкове “Наша дума, наша пісня не вмре, не загине”.

За рішенням правління Херсонського обласного осередку Всеукраїнської молодіжної громадської організації “Молода Просвіта” акція “Встало Слово” проходитиме 22 числа кожного місяця цього року біля пам'ятника Тарасу Шевченку в Херсоні. Гуртуймося!

Рік української книги Херсонське обласне об'єднання Всеукраїнського товариства “Просвіта” імені Тараса Шевченка зустріло серією власних видань “Класна книга”. Поетична збірка “Мить” поетеси з Кіровограда Інни Рижик-Нежуріної — цьогорічний старт довготривалого проекту, до реалізації якого просвітляни Херсонщини закликають усіх шанувальників художнього слова.

Олег ОЛЕКСЮК,
м. Херсон

Святойорданського вечора розмову на пошану Іванові Франкові варто розпочати із “Святовечірньої казки”, яку поет написав 1883 року. Різдвяної ночі самотнього поета огорнули думи про рожденного Христа, що явився світові для його спасіння, а за гріхи людські “помер на хреснім дереві”. Чи краший, добріший, мудріший і щасливіший став від цього світ? Такі сумніви рвуть його серце, бо правду й далі толочать, за неї ж висока ціна — Месія “завішав усім вінці тернові”, то посіяні зерна Христової науки “усе залишили без змін”:

*Що за кровавий труд
заплатою єсть голод.*

*Що волю й дотепер
б’є самоволі молот,*

*Що гонять за любов,
за правду висмівають,*

*Що втішній сумних,
голодних ситі лають!*

Так думав на самоті поет.

Та ось йому в образі Пречистої Діви явилась Муза й відкрила український світ:

“Отсе рідня моя!

Отсе моя держава,

Мої терпіння всі,

моя будучність, слава:

Дністер, Дніпро і Дон,

Бескиди і Кавказ,

Отсе сини мої,

мій чудний рай — для вас!

Любіть, любіть його!

Судьби сповнитися доля,

І швидко власть чужа

пропаде з сего поля!

Не стане тих, що днесь

на вас наругу зводять,

І щезне сила їх,

мов мли нічні проходять”.

Хто ми у цьому світі, яким щасливою долею судилося мати Івана Франка? Навіть 150-літній ювілей генія відбули більш ніж стримано, якщо не сказати, — з певною байдужістю. Підготовка до нього тривала п’ять літ, а голови ювілейних комітетів змінювалися з такою частотою, з якою покидали урядові крісла прем’єри та віце-прем’єри. Правда, від цього Іван Франко нічого не втрачав, не ставав меншим, маліли хіба що ми, нині сущі, які вкотре вже розписувалися у своєму відвертому невмінні наснажуватися із рідних, завжди свіжджерельних духовних криниць.

Франко був і залишається тим “астральним тілом”, яке освітлює нашу сумну й драматичну, героїчну й трагічну минувшину і таку саму драматичну, героїчну й трагічну сучасність. Тільки б нам зуміти освітити цим Світлом усі темні лабіринти наших душ і лабіринти суспільної бездуховності.

Наше страдництво, понівеченість наша, що вигодовувалися хлібом імперсько-комуністичної неволі найстрашніші тим, що ми й зараз не прагнемо, не хочемо, а часто й не вміємо увійти в космос Франкової величчя, у храм його Слова і Духу, аби причащатися, освячуватися ними, аби пізнати геній Франка, прокладати дороги до самих себе, чути свою кров і плоть й родову праотчність.

За життя Івана Франка, нехай при розмаїтих інсинуаціях, чварах, наклепах і навіть фізичних знущаннях, але всупереч усьому цьому українська прогресивна інтелігенція об’єктивно поцінювала його геній у метафоричних містких висловах, узаконила його велич найменням Каменяря, що будило в народній свідомості своєрідну духовно-емоційну подібність до імені Кобзаря, або ж величаво без найменших перебільшень називала його своїм Проводирем народу, Учителем нації, Мойсеєм, Титаном мислі і праці. Метафоричні персоналізації Кобзарі і Каменяря стали могутніми крилами для високого українського неба. Ці по-своєму самотні інтелектуальні потуж-

ФРАНКО І МИ

Іван Франко

ності, що національною природою, “міццю духа і огнем любові” зливаються в одну, уособлюють собою духовну могуть нації.

Але ж нинішня “розкручена братія” з високими дипломами франкознавців намагається “відмити” Івана Франка від подібних “провінційних” оцінок. Бо, на її думку, Франко іменем Каменяря “заступає себе самого”, а у такій іпостасі його не властяться “інтегрувати” в Європейський культурний простір, свідомо нехтуючи або не розуміючи, що Франко залишив не тільки у малій прозі, інтимній ліриці, а й у загальній художній естетиці, науці такі свої самотні “ізмарагди”, в які треба інтегрувати саму Європу.

Не бачачи цього, одні одверто з цинічною надуманістю всіляких космополітичних “теорій”, інші з удаваним виразом франкознавчого “вундеркіндства” тихо влазять у святую святих Франкового універсуму, аби руйнувати його світлоглядні екзистенціальні та приписувати йому інші. Після другого арешту (1880) Франко, цитую, — “вперше відчув себе Каїном”. Ось таку пігулку Франка-фривнікна української нації примушують проковтнути в 150-літній ювілей його нащадки. Ці ж нащадки вже приготували Каменяреві “масонське ложе”, бо він, як їм хочеться, “не Каменяря”, але може бути “каменщиком”, себто мулярем, бо в лоні мулярських братств виникло масонство, а отже, і Франка можна туди приписати.

Е ні! Псевдонаукове шулерство нам не підходить. Та ж усі Франкові одкровення і сповіді, навіть такі болісні, як “Nieco o sobie samum” написані на почуттях найвищих моральних чеснот, на одвертостях Учителя, який навчає масу, аби сформувати з неї народ, націю. У 1889 р., тобто дев’ять літ після другого арешту, він творить легенду “Смерть Каїна”. Проклятий батьком і покараний Богом, Каїн блукає світом. Почуваючи провини, він несе в собі покуту і як Авель, стає жертвою вбивці.

Іван Франко, якщо й проходив крізь пекло австрійсько-польської й галицької дійсності, не був блукальцем серед свого народу і проклятий своїм народом не був, то й не міг чути в собі гірхопадіння Каїнового, хоч вірш “Неясна для вас ця легенда”, який поет написав того ж року, що й “Смерть Каїна”, має строфу:

Колись за невластні провини

Цуралась мене і кляли, —

Мов Каїн отой по пустини

Блудив я по рідній землі.

Та тільки ці Франкові рядки — то художній прийом, щоб через форму метапорівняння передати

глибину Франкових життєвих драм.

Аналізуючи художні твори Івана Франка, “новітні” франкознавці наближають його до мазохізму, ігноруючи навіть те, що про фрейдівський психоаналіз художньої творчості Юнг писав: “... здоровий людський розум противиться і не хоче, щоб художню творчість ставили на одну дошку з неврозом. ... Мислячий людині з вулиці ніколи не прийде в голову змішувати патологію з мистецтвом...”.

Розумна душа ще за Феодосієм Печерським живиться “внутрішнім словом серця”, за Г. Кониським — “інтелектуальною любов’ю”, а за Г. Сковородою — “мудрістю внутрішньої людини”. Внаслідок такого розуміння, кажуть учені, “в українському менталітеті не було гострого розриву між інтелектом і почуттями, між духом і тілом, вірою й раціональною сферою, який спричинив у західноєвропейській духовності роздвоєння людини” (С. Кримський). Таке роздвоєння душі Франко малює у “Воа constrictor”, але роздвоєння не української душі і тим паче не своє.

Мисляча людина давно усвідомила, що Іван Франко не тільки як художник слова, а й як учений усіх гуманітарних напрямів, як філософ, політик і політолог, як громадський діяч не тільки розбудовував незалежність української державності в її основі, національному фундаменті, але, як висловився Д. Павличко: “Франко — творець прагматичної системи конкретних завдань, од вирішення яких у XX столітті залежало, а в XXI залежатиме життя й сила нашої національної ідеї”.

Мисляча людина також розуміє, що в ядрі цього неспростовного твердження, або ж цієї аксіоми перебуває й один із вершинних творів Івана Франка — поема “Мойсей”, поема як довершеність художньої інтерпретації історичного буття і руху історії, поступу, чину, пророцтва, поема, тематико-ідейний осяг якої охоплює особисте, суспільне й філософське, врешті поема — перлина нашої поезії, яку Франко вже майже при заході свого Сонця дарує українському народові як дар весільний, що надбав він за життя:

Прийми ж сей снів,

хоч тугою повитий,

Та повний віри;

хоч гіркий, та вільний,

Твоїй будучині задаток,

сльозми злитий,

Твоїм у генію мій скромний

дар весільний.

Вслухаймось: “Твоїй будучині задаток... — мій скромний дар весільний...” А в цій будучині, тобто сьогодні знаходяться такі, що пишуть із вдаваністю сміливих одкровен: “Поема “Мойсей” — це поема неподоланого сумніву”. Відповідь дозволю собі через форму Франкового звертання: “О бідна расо, що такий твій плід слабкий!” Микола Зеров вважав твір “поемою сумніву, але сумніву подоланого”. На цій основі вибудоване наше класичне франкознавство.

Поема “Мойсей” — це віра, перед якою сумніви у своєму спротиві вмирають, це важка дорога до державності крізь додання зневіри. Її персонафікований перегук із нашою бутністю, сказати б, із нинішньою ще у “сповитку” державою, на жаль, безпосередній.

Франкова характеристика епохи кінця XIX ст. майже адекватна початку епохи XXI ст., бо й зараз “жорстокі часи”, “багато недовір’я

Тарас Салига

і ненависті, антагонізмів намножилося”. Віце-прем’єр міністр Д. Табачник з “істерій, неврастеній” україноненависництва снує свої брудні сюжети проти української інтелігенції, культури і взагалі “преплуга” супроти української історії, солідаризуючись із найбрутальнішими українофобами. Та ж мислячий людині й у голову не прийде, що високу державну посаду може обіймати той, хто люто ненавидить цю державу.

Іван Франко добре знав усі тогочасні європейські доктрини про природу влади, держави і суспільства. “Наука людяності”, — казав він, — не осягається “казенною муштрою” чи зухвалістю поведінки можновладців, а потребує “живої душі”, що здатна розуміти суспільну дійсність, особливості життя, конкретний стан речей народного середовища. За умов моральної і взагалі духовної нетотожності суспільства і влади, — “власть, — цитую Франка, — робить людину жорстокою, немилосердною, завзятою, сліпою і глухою на плач мільйонів”. Герой “Перехресних стежок” адвокат Рафалович прагне, щоб пробуджувати довкола себе “громадського Духа”, у якому був би присутній “хоч невеличкий, але енергійний центр національного життя...” — це дасть основу “здобути собі й національні права, і повагу до своєї народності”. Власне, неповага до народу і його культури, яку послідовно демонструє Д. Табачник, і зумовили V з’їзд письменників України висловити віце-прем’єр міністрові недовіру перебувати на цій державній посаді. До речі, етимологія цієї недовіри глибока, корені її у Франковому “Отвертому листі до галицької української молодіж”, перед якою він ставив завдання “витворити з величезної етнічної маси українського народу українську націю, суцільний культурний організм, здібний до самостійного культурного й політичного життя, відпорний на асиміляційну роботу інших націй, відки б вона не йшла, та при тім податний на присвоєння собі в найширшій мірі і в якнайшвидшій темпі загальнолюдських культурних здобутків, без яких сьогодні і жодна нація, і жодна, хоч яка сильна, держава не може остаятися”.

На жаль, асиміляційні проекти сьогодні в нових активніючих методиках. Російська Дума оголосила 2007 рік “годом русского языка в мире”, особливо у вчорашніх регіонах своєї імперії. Наші рідні “моголи, могили” всіх державних рівнів, знаючи Франкову заповідь вписати українську мову “в самостійні міжкультурні мови”, люто ведуть неоголошену війну проти неї. Російська Дума захищає свої імперські символи на території чужих держав, а Верховна Рада України зневажає великого українського письменника — патріота Івана Багряного.

Остостатись і відбуватися нашій молодій державі, для відродження-воскресіння якої Іван Франко духовно вишколював “найкращу у світі армію — легіони Українських Січових Стрільців” із цвіту української нації — студентів, гімназистів, молододі української еліти, армію, яку вели “генерали-поети”, армію, з якої в роки Другої світової війни постав патріотичний зрив війства УПА, звичайно, допоможе засвоєння уроків франківської борні проти відвертого цинічного асиміляційного наступу. Герой “Перехресних стежок” ставить питання, яке й сьогодні запеклося болем на устах українця нібито “домовитого хазіяна по своїй хаті”:

“Чому євреї асимілюються не з тими, хто ближче, але з тими, хто дужчий. У Німеччині вони німці, се розумію... В Угорщині вони мадяри, в Галичині поляки, але чому у Варшаві та Києві вони москалі? Чому євреї не асимілюються з націями слабшими, пригнобленими, кривдженими та вбогими? Чому нема євреїв-словаків, євреїв-русинів?”

— Може, то така наша натура, — відповів співрозмовник євреї (Вагман — Т. С.), — що ми навіть там, де ходить о вибір прибраної матері, питаємо не голосу серця, але запитуємо поперед усього: *Was nützt mir das?* (Яка мені з цього користь?)”.

А якої користі (крім тої, що мають) хочуть українофоби, що посіли посади перших державних рівнів і виймають з України душу, асимілюючи її дошенту? Їх усе влаштовує, все до смаку — тільки мова заважає, тому треба космополітизувати Шевченка, Франка, висміювати українську класику та мріяти про державну двомовність. А тому й доречно цитувати сучасного поета:

Лише вовіки прощення нема —

Поету, що мовчить у злу годину,

Коли народ

вбивають крадькома.

(Б. Олійник)

Нема прощення не тільки поетам, а й усім нам нині сущим, що в осудливому зітханні своєму спостерігають паскудні фарисейські торжества сучасних політичних “вождів”, кому влади має належати більше, а кому менше. Але Верховна Рада — це не Сорочинський ярмарок, де можна напампувати стару кобилу і продати за молодю лошину. Лошиця спустить дух — і її нема. Може, недікатне таке порівняння, та воно за мотивом Франкових казок і за реальністю нашої дійсності.

Франкова муза, як він казав, “хотіла обняти весь круг людських інтересів”. І вона обіймала навіть “в останні тяжкії мінати” його життя.

Та повертаюся до “Святовечірньої казки”... Молодому Франкові явилася Муза в образі Пречистої Діви й України. Просяючись, вона сказала:

“Не бійсь! Коли ти сам,

то знай, що я з тобов!”

Хоч все покине, я одна

тебе не кину, —

Лиш ти люби мене —

свою Русь-Україну!”

І на чоло моє

свій поцілуй надземний

Зложилася — й я збудивсь...

Збудимось і ми. Омиймо свої душі свято-Йорданською, свято-Дніпровською водицею та освятимось Франковою любов’ю до України.

19 січня 2007 р.

● Тарас САЛИГА
(Подаємо зі скороченням)

Найстрашніший гріх щодо наших ближніх не в ненависті до них, а в байдужості, в цьому сущ нелюдяності.

Д. Б. Шоу, 1897 р.

ВОДНИЙ ГОМЕОСТАЗ ОРГАНІЗМУ

Основою життя на Землі є вода. Вода — це і є життя. Наші пращури — амфібії — вийшли з гідросфери на сушу слідом за примітивними рослинами. Із безодні океану людина захопила і понесла всередині себе, під покровом шкіри, частинку своєї “батьківщини” — морської води. Доказ цього: дивна подібність у співвідношенні основних хімічних елементів і особливостях їхнього регулювання в крові мешканців суші й у морській воді. У роки Другої світової війни радянські військові хірурги, опинившись без донорської крові, з успіхом використовували розведenu морську воду. На західних фронтах такий кровозамінник отримав назву — розчин Квінтонна.

Імовірно, проявляється первинне походження цих двох “гідросфер”. Ембріон людини на 97 % складається з води, а в новонароджених її кількість складає 77 % маси тіла. Основна частина води — 70 % — зосереджена всередині клітин, у самій клітині, а 30 % — це позаклітинна вода, яка поділяється на дві частини: менша 7 % — це кров і лімфа, яка є фільтратом крові, а більша частина обмикає клітини. Цю воду називають міжклітинною або інтерстиціальною, тобто проміжною.

До 50 років людина трохи усихає, і вода складає лише 60 % її маси. Старість у розумінні біології — це втрата вологості клітинами і виснаження водних ресурсів міжклітинної рідини. Ми “висихаємо”, закислюємося, костеніємо і вмираємо. Найбільше насичені водою тканини головного мозку, печінки, параназальні органи, статеві клітини. Навіть кістки наші на 20 % складаються з води. По наших артеріях, венах, лімфатичних вузлах тече внутрішньосудинна рідина.

Слина, шлунковий сік, сеча, піт, слюзи — це все вода і відповідні біологічні молекули. В нормі це певним чином упорядковані біологічні системи, або це ліотропні рідинні кристали. З цього погляду живий організм, людини зокрема, це складні, але спеціально упорядковані рідкі системи. Отже, людина — це система з’єднаних судин, якими безперервно течуть потоки різн рідин, які взаємодіють між собою.

Кожна рідина має свої, строго фіксовані властивості й характеристики, які задаються складом біологічних молекул і зв’язаними з ними молекул води. На жодну секунду не припиняється рух у міжклітинному просторі. Усе це забезпечує надходження поживних речовин у клітини через міжклітинні рідини і видалення відпрацьованих продуктів через ці самі шляхи. Це ніби річки, які течуть у всі боки водночас. Ці річки можуть перетворитися в стояче болото. Тоді виникає застої. Або ці річки прискорюються як гірські ріки, тоді знову все стає на свої місця. У цій величезній річці життя організму людини і відбуваються всі видимі й невидимі історії життя клітин. Людина ж відчуває ці потоки через свої стани, енергетику. Вода — електроліт, який служить провідною системою для руху життєвої енергії — “прани”. За рахунок цієї енергії людина й живе. Ця енергія у воді і є саме життя.

Параметри нашого електроліту дуже специфічні й задаються сумарно складом біологічних молекул і води.

Особливе значення для існування будь-якого живого організму

має співвідношення зв’язаної і вільної води. Це співвідношення задається природою при зародженні живого. Чим довше це співвідношення для організму людини стабільне, тим довше живе людина в гармонії з Природою.

Для того, щоб це співвідношення стабільно підтримувалося, людина повинна щоденно вживати якісну питну воду. Доросла людина вживає в середньому 2,5 л води на добу. Із цієї кількості 1,2 л припадає на питну воду, 1,0 л — на воду, яка потрапляє з їжею, а 0,3 л — на воду, яка утворюється в самому організмі в процесі обміну речовин. Отже, для організму людини основне значення має якісна питна вода. Недарма ВООЗ підкреслює, що до 80 % усіх проблем із здоров’ям, які сьогодні має людина, — це проблеми якісної питної води.

Людина, особливо діти, повинні пити сьогодні лише чисту, високоякісну питну воду, яка й визначатиме стан здоров’я її організму. Це так звана природна столова питна вода, яка містить у своєму складі максимальну всі ті мікроелементи, які потрібні організму людини, це природна, біоенергетична, структурно-упорядкована або “жива” вода, її характеристики найбільше збігаються з внутрішньоклітинною водою.

ГЕНОФОНД НАЦІЇ І СЛАБОАЛКОГОЛЬНІ ВІТЧИЗНЯНІ НАПОЇ

Цикл публікацій директора Українського інституту екології людини, професора Михайла КУРИКА

ГАЗОВАНА ВОДА

Для підтримання водного гомеостазу або рівноваги ми п’ємо щодня. Хто п’є воду, хто — каву або чай, а хто — пиво, соки, газовану воду чи, що гірше, слабоалкогольні напої. Основу будь-якого напою складає вода, а сам напій — це не чиста питна вода, а відповідний розчин, і сприймається він організмом не як чиста вода. Різні речовини, які є в напоях, впливають на наш організм через водний гомеостаз.

Газована питна вода — це консервована питна вода. Вона за рахунок вуглекислоти як консерванту має спотворену структуру та біоенергетику і не може розглядатись як питна вода, особливо зараз, коли за рахунок екологічного впливу довкілля на людину внутрішній стан її організму дуже забруднений і суттєво відрізняється від природного, а газована питна вода ще більше погіршує цю картину.

Дорослий здоровій людині невелика кількість газованої води не шкодить, але дуже часто або постійне вживання газованої води, особливо солодкої, веде до проблем зі здоров’ям.

У будь-якій газований воді є вуглекислий газ. Сам по собі він нешкідливий і використовується насамперед як консервант води. Присутність вуглекислого газу в

організмі людини збуджує шлункову секрецію, підвищує кислотність шлункового соку і провокує метеоризм, збільшує виділення газів. Людям із виразковою хворобою, з підвищеною кислотністю та низкою інших хвороб шлунка і кишечника перед уживанням будь-якої газованої води газ із пляшки слід випустити шляхом струшування, хоча властивості питної води при цьому не відновлюються до природної. Те саме стосується мінеральної води.

Дітям віком до 3-х років узагалі не рекомендується давати газовану воду. Газована вода не так засвоюється організмом дитини, як природна вода, і це приводить до порушення природних обмінних процесів в організмі, зокрема до ожиріння, появи алергічних процесів, до карієсу. Є дані зарубіжних авторів, що газовані напої можуть викликати онкологічні захворювання.

У США у зв’язку з епідемією ожиріння серед молоді у школах заборонено вживати газовану воду.

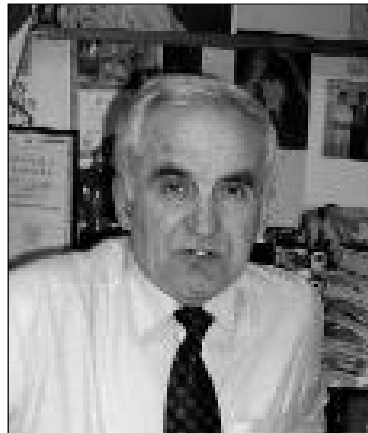
Із урахуванням ендоекологічних проблем нашого організму варто ще раз нагадати, що газувана вода — це вода з консервантом, а значить, не природна вода.

До речі, зараз людина частогусто п’є питну воду з пляшок. Дивно, але на ринку питних вод сьо-

ває рідко, то шкода від них не дуже відчутна. А коли це робиться часто? Коли слабоалкогольний напій людина вживає щоденно, то через швидко зміну водного гомеостазу для неї це дорога до різних хвороб, насамперед до психоемоційної і статевої систем організму, а далі до скорочення тривалості життя.

Що таке алкоголізм, скільки лиха він завдає сьогодні людині, державі, суспільству, ми ніби знаємо. А що таке *слабкий алкоголізм*?

Як би там не було, але в склад слабоалкогольного напою входить навіть у гомеопатичній концентрації етиловий спирт, який *діє наркотично і токсичний для людини*. Варто нагадати слова класика російської медицини, видатного російського гігієніста Ф. Ерісмана: “Алкоголь належить до засобів, що ма-

ють сильнонаркотичну дію, і він стоїть у цьому відношенні близько до хлороформу”.

Слабоалкогольні напої — це далеко не питна вода, а їхнє довготривале чи систематичне вживання веде до зміни водного гомеостазу і не лише до захворювання організму, а є серйозною небезпекою для генетичного апарату людини.

Як поводяться в організмі людини молекули етилового спирту? Паралізується діяльність кори головного мозку, з-під його домінуючого впливу звільняються нижчі центри, розгалмбовуються безумовні рефлекси, знижується поріг виникнення позитивних емоцій. Змінюється вміст нейромедіаторів у різних областях мозку. Підтримання балансу медіаторних систем здійснюється за рахунок процесу їхнього синтезу і розпаду, що визначається станом проникливості мембран везикул і регулюються нервовими імпульсами, які надходять.

Таким чином молекули спирту запускають ланцюг по підсиленому виробництву, викиду із запасників везикул і утилізації низки нейромедіаторів. Це веде до глибоких незворотних змін у мозку людини і всіх її органах.

Тож усе залежить від того, скільки етилового спирту вживаємо і як довго. Зробимо простий

розрахунок. Візьмемо пляшку пива чи напою, в якому міститься, наприклад, 5 % алкоголю, тобто етилового спирту. Об’ємний відсоток алкоголю, який вказано на пляшці, трохи вищий, ніж ваговий. У нашому випадку це близько 4 % вагового алкоголю. Отже, у пляшці такого слабоалкогольного напою чи пива міститься 20 грамів чистого спирту. Якщо цю кількість спирту перевести в горілку, буде 50 г горілки. А це означає, що коли дівчинка чи хлопчик, ідучи зі школи чи ВНЗ, випиває пляшку пива чи слабоалкогольного напою, *вони випивають не менше чверті склянки горілки (!)*. А якщо міцність пива чи напою не 5 %, а коли це кілька пляшок на день? Сьогодні це, на жаль, у нас вважається нормою. Зазначимо, що *пивний алкоголізм* нічим не відрізняється від винного чи горілкового. Щоб ми не пили, ми п’ємо етиловий спирт. Чим шкідливе пиво для молоді? Йдеш зі школи, роботи, купив і випив, або приніс додому, розташувався перед телевизором і потягуєш. Хоча в пиві містяться (крім етилового спирту) речовини, які утворюються в результаті бродіння хмелю і жажливо впливають на головний мозок — моноаміди. Серед цих речовин є й кадаверин або трушний яд. Хоча вміст цих речовин у пиві малий, але вони є і потрапляють в гомеопатичних дозах у організм, а це найбільша небезпека здоров’ю.

ОСНОВНИЙ ЗАКОН ЖИТТЯ

Для того, аби бути здоровим, необхідно хотіти бути здоровим. Лише через велику любов і повагу до себе як до свідомої, самоорганізованої частини Природи, через лікування і оздоровлення можна бути ендоекологічно чистим і здоровим.

Хто сьогодні вживає слабоалкогольні напої чи напої на концентратах і газований воді? Це діти, молоді, це люди, чий організм ще не зовсім сформований і не надто стабільний його водний гомеостаз. Тож молода людина, яка вживає такі напої, не може сподіватись на здоров’я, оскільки сама собі вкорочує вік.

Якщо постійно не вживати якісної питної води, а пити лише різні напої, та ще й газовані, на консервантах чи з використанням етилового спирту, постійно порушується водний гомеостаз людини і починаються різні хвороби, аж до скорочення тривалості життя. Насамперед зневоднюються, змінюють свою функцію ті органи, які мають найбільше води: мозок, кров, статеві органи, печінка тощо.

Найхарактерніші хвороби, які викликані зневодненням організму: астма, алергії, підвищений кров’яний тиск, запори, діабет, аутоімунні хвороби та інші.

Чи не є ці хвороби зараз домінуючими у наших дітей, молоді? Все це, в свою чергу, ускладнюється ще й проблемами ендоекологічними.

Лише здорова, жива, природна, екологічно й інформаційно чиста питна вода здатна підтримувати водний гомеостаз людини, зберегти її повноцінне довголіття.

Нарешті, моє звернення до пересічного читача цієї статті. Якщо Ви, читачу, любите слабоалкогольні чи газовані напої, прошу пам’ятати, що вони *некорисні для Вашого здоров’я*.

Якщо ж Ви — саме той підприємець, виробник таких напоїв, слід задуматись, чи не краще замість них випускати високоякісну питну воду, “живу воду”, яка даватиме Людині найголовніше — здоров’я.

Не будьмо байдужі до самих себе!

● Михайло КУРИК

ПОРАДИ ЧИТАЧАМ

Домашня криниця

На дно керамічної посудини (макітра чи подібний посуд) на 2—5 л води покласти природні матеріали, наприклад, кремень, мармур, шунгіт та інші, або невеликих розмірів камінці з берега гірської річки Карпат. Залити в цей посуд талу воду або якісну природну питну воду зі свердловини, накрити рушником — і маємо власну криницю. Таку воду можна пити щоденно сирого натщесерце — 1 кухоль уранці. Можна з медом.

Щоденна ендоекологічна детоксикація

Для міських мешканців, насамперед для людей, які постійно проживають біля великих автомобільних шляхів, імовірність забруднення організму свинцем,

який є в повітрі, ґрунті через етилований бензин для автомобілів. Тому необхідно постійно вживати пектини (природні пектини, зокрема з буряка). Сьогодні випускаються пектинові таблетки з цукрового буряка, найкращі для ендоекологічної детоксикації організму людини.

Аромотерапія — основа рівноваги вегетативної нервової системи дитини

Рекомендується перед сном повітря в кімнаті, де спить дитина, за 30 хв. до сну насичувати запахами тих рослин, які заспокійливо впливають на організм дитини (наприклад, олія лаванди). Як олії конкретно слід використовувати? Можна взяти інформацію з посібника аромотерапії або проконсультуватись із цього приводу у лікаря з народної медицини.

Для насичення повітря в кімнаті аромоолями можна користуватись простими аромолампами.

Давній шлях переселення народів через перевал Кардонг. Фото автора

— *На відкритті виставки Ви підкреслили, що це була не туристична подорож, а піби паломництво. Хто ще брав участь в експедиції?*

— Два останні роки це були різні люди: Сергій Ільницький, який вивчає східні мови, тибетську, гінді, добре володіє англійською. Це дуже цінна людина, бо всі контакти через мову, хоч Індія — країна сердечності, емоцій, почуттів, надзвичайної динаміки сонячної енергії, але ключ до контакту з культурою через мову. Ще були Володимир Коливай і священники.

— *Що це за найтаємничіші князівства: там не ступала людська нога чи тільки українця?*

— Людська нога дуже добре протарувала ці шляхи, бо це найдавніші шляхи переселення народів, і вся Європа: індоєвропейці, індоарійці — це ті племена, які протоптали ті дороги після льодовика і в нашу землю слов'янську, з Індії аж до Ірландії. Найцікавіше для нас, що цими шляхами йшли в пошуках істини найвидатніші мандрівники: і Будда, вигнаний з Індії, в бік Алтаю, а потім назад; і Христос, ідучи з Палестини в славновісну Шамбалу. Тут, на перехресті шляхів, біла ставочка з вербою, повертаючись із Хаси, Христос здійснив свою першу проповідь і змінив першу дитину.

— *Ви ж знаєте, скільки опонентів цієї версії мандрівки Христа в Індію, достовірності її аргументів.*

— Наші князі гинули в ханських стбках, бо не знали, що Будда теж великий учитель і дав своє вчення. Але Данило Галицький знав про це вчення, бо вже був переклад “Повісті про Йосаафата” на Галицьких землях. Останню тисячу років тривало замовчування того таємничого району. Там дуже великі, потужні монастирі, які зберігають архіви з рукописів на санскриті, на санзарі, тибеті, ладакхі. Надзвичайно величезний матеріал, де описані всі шляхи й зупинки, теми проповідей. Пржевальський дійшов до тих місць і загинув у переході через ці перевали, Козлов ішов тими шляхами, потім Реріх уже завершив ту експедицію і залишив величезний фактаж.

— *Кажуть, у Гімалаях торкаєся до небес...*

— Перше, що вражає, це космоісторія Землі. Це дно океану з усіма формоутвореннями, з реліктами риб, драконів, яке піднялося на 5 тисяч метрів. Найцікавіше, що ми піднялися на що найвищу дорогу у світі, на плато близько 180 кілометрів завдовжки, і раптом пішли дощі, порозмивало дороги, і ми не могли рухатися ні назад, ні вперед. Нас було майже двадцять осіб в автобусі, й ми п'ять днів стояли на цьому плато. То було найцікавіше випробування, бо дихати на такій висоті важко, чим більше хочеш дихати, то спазми беруть, і треба віднайти якийсь засіб, аби можна було дихати. І я зрозумів, що коли немає повітря, не треба дихати. Я потихеньку дихав, відчув, що пульс ритмічно б'ється, тепло є, енергія є, і я почав малювати. Зробив там багато замальовок. У мене була велика парасоля, і під нею я малював, і цей спокій передався іншим, і психологічні, нервові спазми минули, перейшли в прогулянки, внутрішню роботу, захоплення, контакти з місцевими тибетськими племенами. Спали ми на мазаній долівці, дах покритий балками з тополі, сіном, соломомою, звичайно, це все протікає.

І найцікавіше, що зазеленіли гори, по коліна виросли рожеві квіти, ніхто не знає, як вони засіялися, бо ці гори були у вікових льодовиках. Надзвичайно цікаве явище.

— *А може, квіти лишилися ще з тих тисячоліть, насіння збереглося в камінні під кригою?*

— Якщо це насіння з того праматерика (а це третинний праматерик, попередній перед нашим), то, можливо, воно справді збереглося і прокинулося. Надзвичайно красиві гори з цими квітами і поруч сніг.

СЕСТРА ЛИБІДЬ — ІНДІЙСЬКА ПРИНЦЕСА?

У галереї мистецтв Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка відкрилася виставка відомого художника і громадського діяча, голови міжнародної громадської організації “Українське Реріхівське товариство” Володимира КОЗАР “Реріхівськими шляхами Гімалайської Індії 2005—2006. Сіккім, Кулу, Лахул, Ладак”. Вона присвячена 60-річчю незалежності Республіки Індія. Довготривалий проект “Від Карпат до Гімалаїв”, підтриманий Комітетом з культури й духовності Верховної Ради України, має на меті вивчення взаємовідносин двох країн. Це вже четверта подорож на центральний Гімалайський хребет, мандрівники пройшли

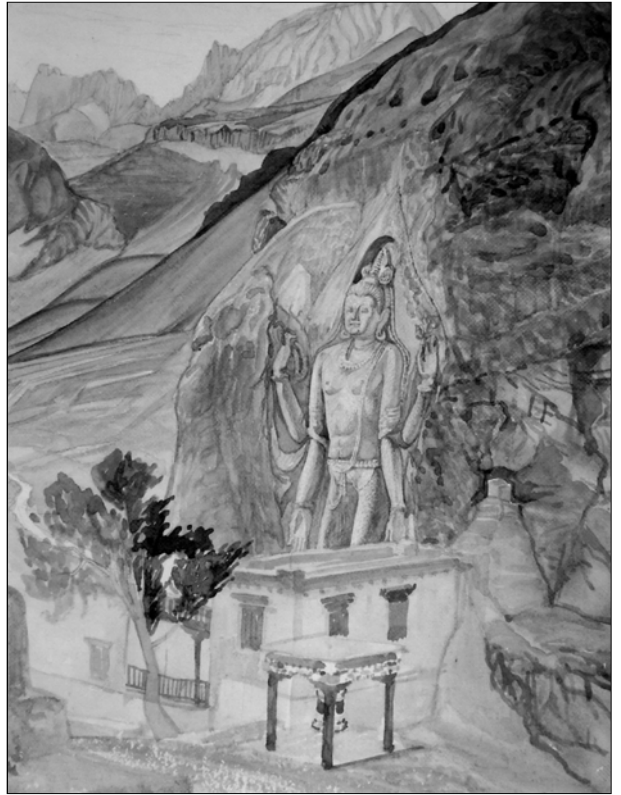
Володимир Козар та президент і відома танцівниця індійського театру Накшатра Ганна Смірнова-Санджай

Нас перевезли військовими машинами через ці справді небезпечні дороги, на які падало каміння і нам доводилося його відсовувати. Ми потрапили в таємниче царство Ладак, — це пустеля на великій висоті, там знаходиться теократичне князівство, яким воно було ще за давніх часів. Монастирі й більше нічого. Хоча нині проклали асфальтовану дорогу для туристів і збудували в столиці королівства Лех аеродром. Це країна каменю, з нього зроблено все: огорожі, столи, лави, стіни, гігантські замки. Хто це вибудував, як на таку висоту витягли стільки каміння? І, звичайно, статуї Майтрейї, Шамбала. Я вперше дізнався, що Шамбала у перекладі — перевал Будди, який має повернутися. Це місце, яке готувало багатьох мандрівників, аби потрапити в глибинний Тибет із Гімалаїв, через цей перевал треба було пройти тоді, коли провіднику був знак уві сні, лише після цього можна було йти далі. Якщо сам пішов, обов'язково загинеш. Саме тоді за тиждень, коли йшла експедиція Реріха, загинув цілий караван, — вони замерзли так, як були, просячи спасіння в неба жестами (приблизно сто осіб і сто коней), а експедиція Реріха пройшла без перешкод.

Зазвичай я вставав рано, малював, ходив на всі ці перевали, в монастирі. Одного разу на автобус треба було встати о пів на четверту. Я встав і був вражений: побачив дивне гімалайське саяво — коли стоїть Чумацький шлях над головою, Оріон справа, і пішли хвилі кольорових райдужних променів. Це надзвичайно красиві явища, оксамитове чорне небо (бо немає повітря), тільки величезні зорі, — надзвичайна краса. І я подумав: Боже, скільки ми проспали величних явищ... Якби не цей випадок, я ніколи б не побачив космічної величі, краси. Наступного дня я вирішив встати так само рано, прокинувся о пів на четверту і вирішив десять секунд полежати. І як заплющив очі, проспав до дев'ятої ранку, отак мене було покарано, що треба тримати дисципліну.

— *Ви завжди повертаєтесь з цих мандрівок із численними замальовками з природи.*

— Це були повноцінні акварелі, я мав достатньо часу їх виконати, це шевченківський експедиційний стиль пейзажу, який я засвоїв ще в дитинстві, у четвертому класі, коли був вра-

Художник В. Козар. Скульптура Майтрейї, князівство Ладак, поселення Маульбек. XI ст. Акварель, папір, 2006 р.

ка, це гімалайська реальність. Вона перейшла як вторинне явище в іранські легенди. Ми не можемо зупинитися на історії Петра Толочка, хоч я його шаную. То тільки певна частина знань радянських часів, тоді що могли зібрати й вирахували 1500 років Києву, а насправді Києву набагато більше. Це центр давніший, ми повинні вести відлік як мінімум від двох тисяч років до нашої ери. Я не кажу про центри культури, сонячні міста, яким п'ять, шість, сім тисяч років, а якщо ми візьмемо дольодовиковий період, ті епохи, які то розквітали, то зникли під впливом кліматичних змін чи космічних сил. Я переконався, що історія глибша, цікавіша, це цілий материк, якого ми не вивчали. Я вчив історію мистецтва фактично дев'ять років, і півсвіту — Центральну Азію, Індію — не вивчали в історії мистецтва. Це біла пляма в нашій історії, мистецтвознавстві, філософії, культурі. Тобто, цей наш проект триватиме, гадаю, згодом долучиться й держава. Проект підтримали комітети Верховної Ради України з культури й духовності (заступник голови Лесь Танюк), у закордонних справах (заступник голови Микола Яковина), Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Індія Деабрата Сяга дуже цьому радіє, він — високодуховна людина з глибоким розумінням цих процесів. Тобто, ми на сходинах великого пізнання.

Ці індоарії, про яких ми говоримо (саки, скіфські воїни), — це лише одна сторінка взаємовідносин, але всі індоарії живуть у Гімалайській частині Індії так само, як колись жили наші предки. Бачили волів, як на Полтавщині, мазанки, плоти, ярмо з рунами, давнім письмом. Одного разу зустріли козаків у шароварах з оселедцем на голові, виявилось — мандрівні музиканти-воїни, це їхній стиль.

Минулий рік був для них із новими емоціями від потепління, до певної міри шок, тривога, бо високогірні села мусили сходити вниз, адже не стало струмка, а без води життя неможливе. А гірські села на висоті 5 тисяч метрів, там живуть люди і пасуть своїх овець. З іншого боку, хвиля очікування приходу Майтрейї настільки потужна, що вони за останні два-три роки поставили десятиметрові золоті статуї Майтрейї такої досконалості, майстерності, що я здивувався декору, куди там Італії! Чого варта тільки одна корона Майтрейї з п'ятьма рельєфно виконаними зображеннями Будд, а також інкрустація коштовним камінням. Мав нагоду спостерігати, як реставрували найдавніший розпис Храму Майтрейї в Басго: маленькими тоненькими пензлями розписували десятиметрові фігури зі знанням кожного завиточка, кожного орнаменту — усе це треба в голові тримати. Ці майстри зовсім відрізняються за художнім мисленням від європейських. Європейець не зміг би цього зробити. Адже потрібне велике навчання, посвяченість, релігійність, просто колосальний досвід. Тож попереду в нас ще багато відкриттів.

● Спілкувалася
Валентина ДАВІДЕНКО

жений переглядом із альбому Шевченка, почав копіювати. Так цей стиль у мене зберігся, і я зробив близько сорока творів, і я можна було виставити, і залишилося ще дуже багато альбомів і величких замальовок, які треба опрацьовувати. І ось ще один випадок. Індус Санджай побачив мою виставку в Делі. Я вже приїхав сюди, телефонує хтось англійською мовою, виявляється, що це Санджай, він розшукав мене у Києві і захотів зробити виставку.

— *Задуючи Ваші попередні мандрівки, де були виняткові випадки, коли Ви зустрічали ознаки нашої культури, схожості нашої етнографії з їхньою. І ми ще думали, чи це спільність усіх земних цивілізацій, чи вказівка на те, що шлях до України був звідти?*

— Я тепер можу впевнено говорити, бо краще один раз побачити, аніж тисячу разів почути. Коли ми з Володимиром Коливаєм були в Кійлонзі, князівстві Лахул, сфотографували на скелі три раджі й принцесу. Поселення Кійлонг. Поруч інше — Кий, ще далі Кий-монастир, недалеко поселення Козар, моє прізвище. Рід мого батька — це карпатські пастухи. Сердаки, кераміка, чеканка по металу, шкатулки, великі колеса, як відголосок кола чакри, всі враження від переселення народів. І ще згадати, що через Карпати пройшло безліч кланів і племен: бойки, лемки, гуцули, угри, русини. Вони за будовою черепа, за одягом, за манерою нагадують рідню, один родовід. Я ще впевнився, що наші галицькі гостинці — це ті втоптані шляхи переселення народів. Легенда про створення Києва, Кий, Щек і Хорив, сестра Либідь не іранська, не кавказь-

НАША ЗАБУТА ЗЕМЛЯ

80 років тому українську Стародубщину більшовики передали до складу Росії

“Населення прагне злуки з Україною”, — писали 1918 року до Києва із Стародубщини. “Союз землеводства Стародубського повіту... прохає не роз’єднувати Чернігівщини від рідної України”, — з іншої телеграми. Звісно, таку позицію не могла схвалювати жодна російська влада: ні царська, ні більшовицька. Стародубці повідомляли, як комуністи збирали підписи за союз із Москвою: “Над тими, хто висловлював бажання злуки з Україною, чиняться насильства, і 50 чоловік із цього приводу заарештовано і посаджено в Мглинську тюрму. Позаяк населення прагне злуки з Україною, підписи за злуку з Московщиною вимагаються загрозою розстрілу”. Стародубський повітовий староста Кибальчич 27 липня 1918 року телеграфував до Києва: “Населення в паніці. У зайнятій більшовиками частині повіту людей вирізають, як баранів”. Україна допомогла, як змогла: 2-й Запорізький полк під командуванням П. Болбочана з двома гарматними батареями було перекинута для захисту від російських окупаційних військ району Новозибків—Новгород-Сіверський. Протягом трьох місяців українці вели затяжні бої з московитами. Допомогали й місцеві мешканці: для потреб української армії збирали й передали 500 карбованців.

Та вже наступного року советам вдалося відторгнути Стародубщину від України завдяки українським комуністам: у Москві представники “українського уряду” з “типовими українськими” прізвищами Іванов, Мальцев, Спаський і Гопнер (остання була основним доповідачем) заявили про необхідність приєднання Стародубщини до Великої Росії. Договір, підписаний Івановим, затвердив “робітничо-селянський уряд” України за рішенням ЦК комуністів. Кордон встановлено “від злиття річок Сноу й Істриці приблизно біля міста Гірська (з українського боку) по річці Снов та її притоці Ревна, приблизно до хутора Косовича...”. 1925 року невеликий острів Стародубщини — Семенівську волость — повернуто до складу України. Село Зноб Трубчевської волості побуло в Україні... один тиждень — Президія ЦВК РСРП ухвалила залишити його в складі Росії.

1926 року Стародубський повіт було включено до складу Брянської області Росії. Після цього інших рішень не приймалося.

ЗЕМЛЯ КРЯЖИСТОГО ДУБА
Історично Стародубщина — складова частина Чернігово-Сіверської землі. Стародуб засновано 1096 року. Наприкінці XII століття ця земля була підпорядкована Чернігову, та встигла, однак, сформувати свій геральдичний знак із зображенням кряжистого дуба.

Потім тут було Стародубське удільне князівство, навала монголо-татарів, панування Великого князівства Литовського, влада Московської держави, і в 1522 р. було ліквідоване. З 1663-го тут була територія Стародубського козацького полку, а Новгород-Сіверський був лише сотенним містом Стародубського полку. З другої половини XVII століття місто Стародуб стало ледь не найбільшим ринком для українських товарів. На два великі щорічні ярмарки товари привозилися також із Москви, Риги, Петербурга й Астрахані.

Як повідомляє український філолог М. Железняк, використовують у цих краях східнополіський (лівобережно-поліський) говір — архаїчний діалект північного говору. Він зберігає багато реліктових форм. Діалектологи вбачають його генетичне коріння у говорах полян і сіверян. Для прикладу наведемо цитату з мемуарів письменника Володимира Кармана, уродженця села Тарасівка Стародубського повіту. Напри-

клад, якщо хотіли сказати: “Ми не бачимо, куди нам тепер іти, яким чином. Немає хорошого керівника”, говорили: “Мі ня вачім, куди нам тьперь ідіть, якої дарогай! Німа добрага павадиря”.

ГОЛОВА ЗЛИНКІВСЬКОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ХОТІВ ПРИЄДНАТИСЯ ДО УКРАЇНИ?

На форумі сайту “Українська Правда” проводилося опитування: чи будуть українські етнічні землі в Росії (Кубань, Дон, Слобожанщина, Стародубщина, Поволжя) у складі України? Більшість (понад 57 %) вважає, що “так”, але за умови економічної та культурної могутності України. Тож і не дивно, що в часи Помаранчевої революції на території Брянської області почалося сум’яття, пов’язане з інформацією в ЗМІ про те, що цей район хоче приєднатися до України. Микола Зівачо, голова Злинківської районної адміністрації, нібито на одній із районних нарад зробив пропозицію всім районом відокремитися від Росії і увійти до складу України. При цьому стверджувалося, що свою пропозицію він мотивував географічною віддаленістю Злинки від обласного центру, повним розвалом економіки району і тим, що “район постійно віддає все напрацьоване у вигляді податків до федерального центру і до обласної скарбниці”.

ДЕ ПОДІЛИСЯ УКРАЇНЦІ?

За переписом 1926 року, у Стародубській окрузі було 57 726 українців, у Новозибківській — 24 863, Клинівській — 15 837. Учені відзначають неправдивість цих даних у бік зменшення кількості українців, але через 63 роки у Брянській області Росії українцями записали-

Полковник Михайло Миклашевський

Палац гетьмана України Кирила Розумовського у місті Почеп

ся лише 27 122 особи — майже на 100 000 менше! Але й із тих менше половини (46,9 %) визнали українську мову своєю рідною.

Сьогодні в місцевому музеї, за свідченням журналіста Сергія Павленка, немає навіть окремої експозиції про козацькі часи Стародуба. Хоча ще на початку 50-х років у глухих селах краю були хати з проржавілими табличками зеленого кольору “Козак”. Зрозуміло ж, що не російський.

1993 року у Брянську було створено Товариство української культури “Блакитна Десна”, в яке входило аж 15 осіб. Щоправда, є ще й об’єднання “Стародубське козацтво”, яке шукає контакти з Україною.

До речі, дружина російського президента Людмила Путіна — зі Стародубщини, де й зараз живуть її родичі. Можливо, вони мають українське коріння.

ВИДАТНІ УКРАЇНЦІ ЗАБУТОГО КРАЮ

Роман Ракушка-Романовський народився в Ніжині 1622 року, був сотником, суддею, генеральним підскарбієм. У Стародубі написав видатну пам’ятку “Літопис Самовидця”. Помер 1703 року в Стародубі, похований біля Миколаївської церкви.

Опанас Лобисевич народився в козацькій сім’ї у містечку Погар Стародубського полку 1732 року, працював у гетьманському уряді К. Розумовського, письменник, мглинський маршалок, очолював Новгород-Сіверське дворянство. Помер у 1805 році.

Михайло Миклашевський народився близько 1756 року в селі Деменція на Стародубщині, командир карабінерного полку в російсько-турецькій війні, губернатор на Волині та в Катеринославі, сенатор, співпрацював із новгород-сіверським гуртком тих, хто виступав за автономію України. Помер 1847 року і похований у селі Понурівці на Стародубщині.

Іван Самойлович — гетьман України, він та його сини Семен і Яків були стародубськими полковниками. Помер у засланні 1690 року.

Петро Косач — юрист, громадський діяч, батько Лесі Українки, народився 1841 року у Мглині на Стародубщині. 2001 року чернігівська “Просвіта” запропонувала тодішній обласній державній адміністрації відзначити його ювілей. У відповідь не надіслали навіть відписки — так страшно було нашим чиновникам нагадати про українське коріння загарбаної Росією Стародубщини...

До речі, про батуринський палац гетьмана Розумовського знають уже багато людей, але мало хто — про його палац у Почепі з чудовими парками. Останні, звісно, не збереглися, але палац є і сьогодні, хоча й у жалюгідному стані. Україна колись його відбудує.

•

Василь ЧЕПУРНИЙ, Олександр ЯСЕНЧУК,
м. Чернігів

ЧЕТВЕРТА ХВИЛЯ

УСІМ

Новини від Української Світової Інформаційної Мережі

Відкриймо для України українську діаспору. Проект під такою назвою розпочав Міжнародний інститут освіти, культури та зв’язків із діаспорою Національного університету “Львівська політехніка” (МІОК), щоб ознайомити українське суспільство з життям українців за кордоном. Громадськість України дуже мало обізнана з діяльністю діаспори, з конкретною роботою як окремих громад, так і особистостей, які працюють для утвердження позитивного образу нашої спільної батьківщини у світі.

Між 23 та 26 грудня 2006 року в Лондоні було пограбовано Бібліотеку й архів ім. Тараса Шевченка Союзу українців у Великій Британії (СУБ). Викрадено картини та скульптури, що належать СУБу й були виставлені для огляду в Бібліотеці. Представники Союзу українців повідомляють, що серед викрадених робіт — картини Костянтина Трутурського, Д. Довбошинського, Панаса Заливахи, скульптури Грегора Крука.

Вночі з 11 на 12 січня невідомі злочинці обікрали галерею сучасного українського мистецтва. Вартість збитків оцінюється в 25 000 чеських крон. Викрадено роботи художника Сергія Резніченка. За словами поліції, вона зробить усе можливе для розкриття злочину. Говорить галерист Мирослав Зуук: “Я читав, що всюди обкрадають українські інституції, в Канаді вкрали пам’ятник Шевченку, у Великобританії обікрали українську бібліотеку. У Празі викрали роботи відомого українського художника, який чотири місяці тому в галереї Зуук своєю виставкою розпочав Дні української культури в Чеській республіці. Шкода”.

Козацькі регалії повернуться в Україну! Українська козацька спільнота з кількох країн здійснила справжній громадянський подвиг — виграла кількомісячну виснажливу боротьбу за повернення унікальних козацьких регалій Січової доби, що зберігалися в США! Грамота цариці Катерини II про передачу Кубані запорожцям буде в Україні!

Приклад порозуміння українців на форумі “Українці в Британії”: “Браття! Ми можемо днями й ночами товктися довкола одного й того самого. Ніхто з нас не досконалий. Взаємопізнання, взаємоповага і зближення залежить від нас усіх. Не шукаймо причин для роз’єднання, а діймо словами й ділами так, щоб ми бодай, як сказано в Святому Письмі, “любили один одного”. Стримаймося, на милість Бога, від загальних закидів, обвинувачень, наслідків чи обзивань!”.

Пері Н’аш, депутат партії “Нових Демократів” (NDP) із торонтського округу Паркдейл-Гай Парк, запропонувала приватний новий імміграційний законопроект № С-394, також знаний під назвою “Раз у житті”. Цей законопроект, якщо він пройде у федеральному парламенті, дозволить новоприбулим українським іммігрантам, а також громадянам Канади українського походження спонсорувати родичів, які за теперешнім імміграційним законом не належать до сімейної категорії.

Часопис “Український Світ” про проблеми українства: “Проблемність забезпечення цілісності культурного саморозвитку в Україні полягає передусім у тому, що нині близько половини українського етнічного соціуму живе за межами батьківщини. Українська держава має взяти під свій патронат усі культурні ініціативи українських закордонних громад, долучаючи їх до єдиного процесу українського культурного життя. Водночас закордонні українські громади зобов’язані поширювати український культурно-інформаційний продукт у країнах свого оселення, сприяючи тим самим здійсненню зовнішньої політики України. Для активної присутності українського культурного саморозвитку в світовому культуротворчому процесі необхідно запровадити Національну програму культурної співпраці України з іншими країнами в різноманітних сферах”. (О. Шокало. Культура — система традиційної духовної орієнтації).

З—4 лютого 2007 р. у місті Іраті провінції Парана відбудеться 34-й Конгрес українсько-бразильської молоді на тему: “Перший почин”.

Передрук матеріалів дозволяється за умови посилання на УСІМ при МГОУ “Четверта Хвиля”.

• Підготував
Дмитро СЛАВОВ,
співкерівник УСІМ
при МГОУ “Четверта Хвиля”